

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Педагогічний інститут
Кафедра філології та методики початкової освіти

Т. В. Здіховська

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

**робоча навчальна програма
та методичні рекомендації з курсу**

Луцьк
2015

УДК 821.161.2-93(073+072)

ББК 83.83(4укр)я73-9

© 3-46

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 8 від 17.06.2015)

Рецензенти:

Шуст Л. М., кандидат філологічних наук, викладач кафедри словесних дисциплін Луцького педагогічного коледжу;

Вітюк В. В., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри філології та методики початкової освіти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Здиховська Т. В.

Література для дітей дошкільного віку : робоча навчальна програма та методичні рекомендації з курсу / Т. В. Здиховська. – [2-е вид., доп. і перероб.]. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 56 с.

Вміщено дані про структуру курсу, планування лекційних та практичних занять, а також теми консультацій, самостійна робота, запитання до заліку, список рекомендованих художніх творів і творів для вивчення напам'ять та ін.

Рекомендовано студентам 1 курсу напряму підготовки 6.010101 – дошкільна освіта.

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Опис навчальної дисципліни.....	4
3. Мета й завдання навчальної дисципліни.....	5
4. Програма навчальної дисципліни “Література для дітей дошкільного віку”	6
5. Структура навчальної дисципліни.....	22
6. Теми практичних занять.....	24
7. Самостійна робота.....	29
8. Консультації.....	29
9. Методи навчання.....	30
10.Перелік запитань для підсумкового контролю.....	30
11.Методи та засоби діагностики успішності навчання.....	33
12. Розподіл балів, які отримують студенти.....	34
13. Методичне забезпечення.....	35
14. Список рекомендованої літератури.....	36
15. Список рекомендованих художніх творів.....	41
16. Список творів для вивчення напам’ять.....	50

ВСТУП

Робочу програму навчальної дисципліни “Література для дітей дошкільного віку” складено відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки студентів 1 курсу напряму підготовки 6.010101 – дошкільна освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є фольклорні твори та художні твори українських письменників, призначені для дітей дошкільного віку.

Міждисциплінарні зв’язки: педагогіка, українська література, методика розвитку рідної мови, педагогіка дошкільника, психологія.

Робоча програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Вступ. Особливості дитячої літератури. Дитячий фольклор.
2. Література для дітей дошкільного віку XIX ст.
3. Література для дітей дошкільного віку XX ст. й на сучасному етапі розвитку.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 5,5	Галузь знань: 0101 “Педагогічна освіта”	нормативна
Модулів: 2	Напрямок підготовки: 6.010101 “Дошкільна освіта”	Рік підготовки: I
Змістових модулів: 3		Семестр: I
Консультації: 10 год.		Лекції: 30 год.
Загальна кількість годин: 165		Практичні (семінари): 34 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лабораторні: –
аудиторних: 3,5		Самостійна робота: 91 год.
самостійної роботи:		Індивідуальна робота: –
індивідуальної роботи: –		Форма контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

У вихованні підростаючого покоління важливу роль відіграє дитяча література. Кращі твори для дітей допомагають формувати високі ідеали, національну свідомість, світогляд, характер, почуття та емоції дошкільнят, сприяють моральному становленню особистості, її естетичному розвитку.

Курс “Література для дітей дошкільного віку” має ознайомити студентів педагогічного інституту з ідейно-естетичним багатством художніх творів – зразків української літератури, що входять у коло читання дітей дошкільного віку, озброїти майбутніх педагогів, вихователів вміннями та навичками керувати читанням своїх вихованців.

Орієнтуючись на кваліфікаційну характеристику вихователя ДНЗ, поставлено таку мету:

1. Протягом читання лекційного курсу “Література для дітей дошкільного віку” забезпечити міцні теоретичні знання всіх розділів, що передбачені програмою.

2. На практичних заняттях створювати проблемні ситуації, надавати перевагу використанню різноманітних методів і прийомів під час проведення практичних занять (бесіда, поглиблений аналіз епізодів та образів, зіставлення художніх творів, самостійна робота студентів у вигляді повідомлень, рефератів, анотацій, огляду періодичних дитячих видань, використання наочності тощо).

3. Вивчення курсу “Література для дітей дошкільного віку” професійно цілеспрямовувати.

Завдання курсу:

1. Сприяти засвоєнню теоретичного матеріалу й умінню викласти його літературно грамотно, логічно послідовно.

2. Прищеплювати студентам практичні уміння й навички, навчити їх самостійно аналізувати художні твори дитячої літератури.

3. Навчити користуватися науковою, довідковою літературою, самостійно поглиблювати свої знання з літератури для дітей дошкільного віку.

4. Підготувати студентів до практичної діяльності вихователя в ДНЗ.

Студенти повинні знати:

- джерела та специфіку дитячої літератури;
- основні теоретичні питання української літератури для дітей дошкільного віку;
- етапи розвитку української дитячої літератури;
- її жанрові особливості;
- основні культурні осередки;
- життєвий та творчий шлях провідних українських письменників;
- твори літератури для дітей дошкільного віку, розуміти виховне й пізнавальне значення кожного твору, щоб за допомогою художнього слова розширювати світогляд дітей, розвивати їхню ерудицію, естетичні смаки, фантазію, творчі здібності, читацькі інтереси.

Студенти повинні вміти:

- аналізувати основні тенденції літературного процесу в Україні;
- простежувати ідейно-художню специфіку творчості дитячих письменників;
- самостійно аналізувати твори дитячої літератури, вміти правильно добирати та оцінювати їх;
- інтерпретувати та використовувати художні твори в практиці дошкільного виховання;
- виразно читати й розповідати художні твори;
- декламувати вірші напам'ять.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Вступ. Особливості дитячої літератури. Дитячий фольклор.

Тема 1. Дитяча література як органічна частина всієї художньої літератури

Література для дітей дошкільного віку – органічна частина всієї художньої літератури: спільність історичного розвитку, творчих методів та ідейної спрямованості, жанрів, тематики, художніх засобів літератури для дітей і дорослих.

Визначення понять “дитяча література”, “література для дітей дошкільного віку”. Виділення своєрідних ознак дитячої літератури. Розрізнення понять “література для дітей”, література про дітей” і “коло дитячого читання”.

Роль дитячої літератури в духовному розвитку дітей дошкільного віку, у збагаченні уявлень і знань дітей про світ. Зв'язок дитячої літератури з вихованням.

Характеристика основних функцій дитячої літератури, жанрів літературних творів для дітей.

Тема 2. Книги для дітей, їхня роль у вихованні дошкільників

Особливості дітей різного віку та врахування їх у формуванні кола дитячого читання. Специфіка літератури для немовлят, дітей раннього віку, молодшого та старшого дошкільного віку.

Характерні риси літератури для дітей. Вимоги до мови художніх творів, що призначені для дитячого читання.

Особливості дитячої книги, її оформлення. Дитячі періодичні видання.

Наукове дослідження і вивчення літератури для дітей дошкільного віку. Проблеми теорії, критики та бібліографії. Вклад науковців у розвиток дитячої літератури.

Тема 3. Художньо-мовленнєва діяльність у дошкільному закладі

Поняття “художньо-мовленнєва діяльність”. Функції художньої літератури як мистецтва слова. Сприймання дітьми змісту художніх творів.

Принципи відбору художніх творів для дітей дошкільного віку.

Принципи ознайомлення дітей з художніми творами.

Формування різних видів компетенцій, їхні змістові характеристики.

Визначення завдань формування художньо-мовленнєвої компетенції в дошкільному закладі.

Провідні форми роботи з художньою літературою в дошкільному закладі. Ознайомлення з дитячою книгою на занятті; бесіда про письменника, ознайомлення з портретом письменника, окремими виданнями його творів; виставки творів письменників у куточку книги; літературні ранки, вечори, зустрічі з дитячими письменниками. Види бесід за змістом художніх творів. Різноманітні прийоми для активізації дітей на заняттях з художньої літератури, які органічно поєднуються з бесідою.

Тема 4. Джерела української етнопедагогіки: дитячий фольклор

Походження фольклору. Усна народна творчість як вияв мрій і сподівань народу. Вивчення і збирання фольклору. Різноманітність жанрів і видів, багатство та поетичність мови фольклорних творів. Образи позитивних героїв у народній творчості та майстерність їх змалювання.

Термін “дитячий фольклор”. Три групи творів, на які традиційно поділяють дитячий фольклор (твори старших поколінь з призначенням для дітей; твори, що перейшли з фольклору дорослих у дитячий фольклор; дитяча творчість).

Закономірність виникнення дитячого фольклору в процесі виховання та навчання дітей. Джерела, виникнення й розвиток дитячого фольклору, його ідейно-художнє багатство і виховне значення.

Обрядова поезія і дитячий фольклор. Колядки, щедрівки, веснянки, купальські та жнивварські пісні в дитячому житті. Жанри дитячого фольклору.

Колискові пісні. Спільність колисанок із замовляннями. Тематична й сюжетна різноманітність колискових пісень. Персоніфіковані образи Сну й Дрімоти, образ Кота в колискових піснях. Пестушки та утішки. Забавлянки, заклички й примовки. Прозивалки. Небилиці. Дразнилки. Жарти. Мирилки. Лічилки.

Народні пісні у житті дитини (пісні про працю, природу, жартівливі, історичні пісні тощо), їхнє виховне значення.

Ігровий дитячий фольклор.

Малі фольклорні жанри (прислів'я, приказки, загадки, скоромовки), їхнє ідейно-тематичне багатство, художня своєрідність, педагогічна цінність. Знайомство зі збірками загадок (С. Васильченка “Золота діжа”) та прислів'їв і приказок (І. Сенченка “Де сім господинь, там хата не метена”).

Народні казки в дитячому читанні. Види народних казок, їхня проблематика. Видатні українські письменники про народну казку, її виховну та пізнавальну цінність.

Казки про тварин. Походження, дійові особи, найпопулярніші сюжети, особливості композиції, художньо-образна система казок. Казки про тварин як

засіб морального й естетичного виховання дітей. І. Я. Франко про специфіку й значення українських народних казок у формуванні дитячого світогляду (стаття “Байка про байку”, Передмова до збірки казок “Коли ще звірі говорили”). Українські народні казки про тварин “Рукавичка”, “Колобок”, “Пан Коцький”, “Лисичка-сестричка й Вовчик-братик”, “Коза-дереза”, “Півник і двоє мишенят”, “Котик і півник” та інші.

Чарівні, або фантастичні казки. Героїчні казки. Походження й характерні особливості цих видів казок: захоплюючий сюжет, яскравість картин, поєднання реального й фантастичного, традиційні композиційні елементи та художні засоби народних казок, чарівні предмети, герої, їх мужні характери та вчинки. Традиційні образи й мотиви українських народних казок – чарівних та героїчних. Художня своєрідність казок “Телесик”, “Царівна-жаба”, “Котигорошко”, “Кривенька качечка” та інших.

Соціально-побутові казки. Прославлення мудрості та справедливості народу. Картини праці, народного побуту. Гумор в побутових казках. Типовість образів. Виразність мови. Національна своєрідність соціально-побутових казок. Позитивні та негативні герої казок. Виховне значення казок “Ріпка”, “Мудра дівчина”, “Казка про дідову і бабину дочку”, “Названий батько”, “Язиката Хвеська”, “Як Хома панам качку ділив”.

Український народний дитячий театр. Вертеп. Традиції Міжнародного фестивалю “Різдвяна містерія” (Луцьк).

Використання фольклорних традицій у літературі для дітей. Фольклор як одне з джерел сучасної дитячої літератури.

Сучасний дитячий фольклор.

Зв’язок українського фольклору з іншими видами мистецтва: музикою, графікою, живописом, кіно, мультиплікацією, театром тощо (опери для дітей М. Лисенка “Пан Коцький”, “Коза-дереза”; екранізація відомих українських народних казок).

Змістовий модуль 2. Література для дітей дошкільного віку XIX ст.

Тема 5. Огляд української літератури для дітей дошкільного віку XIX ст.

Зародження й розвиток національної літератури для дітей та юнацтва.

Нова українська література, чотири періоди її розвитку:

1. Кінець XVIII – 30 р. XIX ст – розвивається просвітительський реалізм, сентименталізм. Формуються нові провідні жанри поезії, прози та драми. Саме в цей період розвивалась літературна українська мова.

2. 1840-60-ті роки XIX ст. – розвивається романтизм. З’являються твори Шевченка. Зародження літературної критики (П. Куліш).

3. 1870-90-ті роки XIX ст. – зародження натуралізму. З’являється журналістика і публіцистика.

4. Кінець XIX – початок XX – процвітає модернізм.

Роль творів І. Котляревського, П. Гулака-Артемівського, О. Духновича, М. Шашкевича, Л. Боровиковського в розвитку літератури для дітей ХІХ ст.

Дві основні тенденції розвитку української дитячої літератури в ХІХ ст.: 1) поява в дитячому читанні творів, написаних українськими письменниками для дітей; 2) твори української дитячої літератури ХІХ століття про дітей.

Передові діячі української культури про освіту та виховання. Збирання й видання творів усної народної творчості для дітей (збірки Марка Вовчка, І. Франка, Б. Грінченка, Лесі Українки та інших). Розвиток жанру літературної казки в українській літературі ХІХ століття (казки Марка Вовчка, І. Франка, Олени Пчілки, М. Коцюбинського, Лесі Українки). Використання фольклорних мотивів у художніх творах для дітей (Л. Глібова, І. Франка, Олександра Олеся та інших).

Основні жанри дитячої літератури ХІХ століття: байка, літературна казка, пейзажна лірика, колискова пісня, громадянська лірика, повість, оповідання, автобіографічні оповідання та повісті.

Роль Т. Шевченка в розвитку української дитячої літератури ХІХ століття.

Активна участь українських письменників М. Вовчка, Л. Глібова, І. Франка, П. Грабовського, М. Коцюбинського, Олени Пчілки, П. Мирного, Лесі Українки в створенні та розвитку української дитячої літератури.

Початок критичного вивчення дитячої літератури на Україні. Перекладацька діяльність українських письменників для дітей. Видання книг для дітей та юнацтва. Дитячий журнал “Дзвінок” (Львів, 1890 – 1914), його внесок у розвиток української дитячої літератури.

Тарас Григорович Шевченко (1814 – 1861)

Погляди поета на освіту та виховання. “Букварь южнорусский” (1861). Твори Т. Шевченка в дитячому та юнацькому читанні. К. Ушинський про виховне значення лірики Т. Шевченка (“Педагогічні нотатки про Швейцарію”). Основні мотиви і образи поетичних творів Т. Шевченка, популярних у дитячому читанні.

Поетичні картини рідної природи у віршах (“Тече вода з-під явора”, “Ой діброво – темний гаю!” та інших). Образність, ліризм, мелодійність творів Т. Шевченка. Використання засобів народної поезики.

Змалювання картин знедоленого дитинства селян-кріпаків у віршах “Садок вишневий коло хати”, “І досі сниться” та інших. Автобіографічність творів Т. Шевченка.

Вірші: “Весна”, “Встала весна”, “Зацвіла в долині...”, “Не цурайтесь!”, “Реве та стогне Дніпр широкий...”, “Дивлюся, аж світає...”, “Вечір”, “Село!”, “І серце одпочине...”, “Тополя”.

Яків Щоголів (1824 – 1898)

Яків Щоголів – поет великої ліричної наснаги. Його твори як зразки „чистого мистецтва”. Змалювання типових народних портретів, багатобарвних картин Надворскля, урізноманітнення поезики віршування.

Яскраві зразки пейзажної лірики поета. Динаміка звукових та зорових (особливо це стосується кольору) деталей. Майстерність змалювання поетом відповідних пір року.

Вірші: “Хата”, “Зимній ранок”, “Осінь”.

Костянтин Ушинський (1824 – 1870 (1871))

Обстоювання К. Ушинським принципів народності у вихованні, зокрема, ознайомлення учнів із народною творчістю. Читанка Ушинського “Рідне Слово” (1864).

Казка “Козенята та вовк”. Роль оповідань К. Ушинського в розвитку підростаючого покоління (“Чуже яєчко”, “Бджілка на розвідці”, “Умій почекати”, “Чотири бажання”).

Леонід Глібов (1827 – 1893)

Талановитий письменник-педагог. Різноманітність жанрів, в яких працював Л. Глібов: байки, загадки, ліричні поезії, пісні, акровірші. Л. Глібов і журнал “Дзвінок”.

Місце байки у творчості Л. Глібова. Байки письменника в дитячому читанні (“Коник-стрибунець” та інші). Цікаві сюжети, яскраві образи, влучна, дотепна народна мова байок. Традиція і новаторство письменника у використанні езопових сюжетів. Національна своєрідність байок Л. Глібова.

Вірші “Веснянка”, “Ясне сонечко...”, “Щедрівка”, “Зимня пісенька”, “Книжка”, “Бджілка”. Розуміння психології, внутрішнього світу дитини.

Жанрова, композиційна специфіка акровіршів Л. Глібова.

Виховне і пізнавальне значення творів Л. Глібова для дітей. Традиції письменника у творчості І. Манжури, Б. Грінченка, М. Годованця, Н. Забіли, Б. Чалого.

Юрій Федькович (1834 – 1888)

Ю. Федькович – перший діяч української літератури в Буковині.

Він виношує плани викладання у школах народною мовою, видає “Співаник для господарських діточок” (1869), де вміщено чимало творів для дітей. Обстоювання Федьковичем зв’язку школи з життям, господарською діяльністю, критикування засилля церковної схоластики.

Казки “Лис та качка”, “Бідолашко”.

Оповідання “Милосердний хлопчик”, “По щирості”.

Іван Якович Франко (1856 – 1916)

Теоретик і критик дитячої літератури (статті “Женщина-мати”, “Байка про байку”, Передмова до збірки казок “Коли ще звірі говорили”). Педагогічні погляди письменника. Використання І. Франком фольклорного матеріалу в створенні літературних казок. Обробка народних сюжетів у казках “Ріпка”, “Лисичка і рак”, “Заєць і їжак”, “Лисичка і журавель”. Збірка казок “Коли ще звірі говорили” (1899).

Автобіографічне оповідання “Малий Мирон”. Розкриття психології дитини, відображення дитячих вражень.

Вірші: “Киця”, “Коваль”, “На підгір’ї”, “Надійшла весна”, “Гримить”, “Маленька хмарка”, “Полудень”.

Роль І. Франка у розвитку української дитячої літератури.

Олена Пчілка (Ольга Петрівна Косач-Драгоманова) (1849 – 1930)

Педагогічні погляди Олени Пчілки. Дослідниця народного мистецтва. Перекладацька діяльність письменниці (книга перекладів творів російських і польських письменників “Українським дітям”). О. Пчілка – редактор журналу для дітей старшого й молодшого віку “Молода Україна”.

Творчість для дітей: вірші, байки, оповідання, казки, п’єси. Збірка “Бабусині казки”.

Премія імені Олени Пчілки – премія “Веселки”.

Борис Грінченко (1863 – 1910)

Письменник, педагог, громадський діяч демократичного напрямку. Педагогічні погляди Б. Грінченка (“На безпросвітній путі. Про українську школу”).

Вірші й байки письменника. Байка “Швидка робота”.

Тема волі, любові до рідної землі в поезіях “Ластівка”, “На волю!” тощо.

Вплив казки на розвиток уяви дитини. Казка “Зайці та жаби”.

Оповідання: “Мудра кицька”, “Собака гріється”, “Кицька грає”, “Риби приятелюють”, “Добра наука”, “Як тигра лікували”, “Кішка та папуга”, “Розумна вівця”, “Звірі дякують лікарям за поміч”, “Собака рятує хазяїна”.

Павло Грабовський (1864 – 1902)

Твори П. Грабовського, що ввійшли в коло дитячого та юнацького читання. Образ дитини і відображення дитячого світосприйняття в поезіях П. Грабовського. Вірші про природу (“Зійшли сніги, шумить вода...”, “Сонечко та дощик”, “Метеличок”, “Щиглик” тощо). Простота і виразність поетичної мови. Тема захисту природи.

Леся Українка (1871 – 1913)

Дитинство поетеси (Леся Українка і Волинь). Збирання і видання творів усної народної творчості для дітей. Педагогічні погляди поетеси. Виховні ідеї підручника Лесі Українки “Стародавня історія народів”.

Цикл “В дитячому крузі”. Картини природи в поезіях “На зеленому горбочку”, “Вишеньки”, “Літо краснее минуло”, “Мамо, іде вже весна”, “Тиша морська”, “Зоряне небо”, “Вечірня година”. Зв’язок з народною поезією. Вірш “Місяць ясененький” з циклу “Сім струн”. Близькість до народних колискових пісень.

Жанр літературної казки у творчості Лесі Українки. Казка “Біда навчить”. Цікавий сюжет, гумор, виразність мови.

Біографії Лесі Українки, створені для дітей та юнацтва (“Дочка Прометея” М. Олійника, “Леся Українка” Л. Костенко, книга “Співачка досвітніх вогнів” – 1971).

Літературна премія імені Лесі Українки.

Михайло Коцюбинський (1864 – 1913)

Педагогічна діяльність письменника. Співпраця з журналом “Дзвінок”. Твори для наймолодших читачів – вірші “Наша хатка”, “Вечір”, казка “Брати-місяці”. Оповідання: “Десять робітників”, “Про двох цапків”, “Дві кізочки”, “Івасик та Тарасик”.

Освітнє й виховне значення творчості М. Коцюбинського для дітей.

Олександр Олесь (Олександр Іванович Кандиба) (1878 – 1944)

Найбільший поет-лірик України. Тема природи в ліриці для дітей. Вірші: “Качечка”, “Киця”, “Зима”, “Ялинка”, “Все навколо зеленіє”, “Зайчик і жабка”, “Дощик”, “Дві хмароньки”, “Хвалилася дівчина”, “У нашого хлоп’ятонька”, “Рідна мова”, “Давно вже літечко пройшло...”, “Метелики”, “Веснянка”, “Гусятник”. Знайомство зі світом природи, розвиток образного мислення в дітей. “Абетка” Олександра Олеся.

Використання фольклорних мотивів у казках поета. Віршовані п’єси “Солом’яний бичок”, “По дорозі в Казку”, “Ніч на полонині” (порівняння з “Лісовою піснею” Лесі Українки). П’єса-казка для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку “Бабусина пригода”.

Тема історії рідного краю (легенда “Початки Києва”).

Зв’язок творчості письменника з педагогічною діяльністю.

Змістовий модуль 3. Література для дітей дошкільного віку ХХ ст. й на сучасному етапі розвитку

Тема 6. Огляд новітньої української дитячої літератури (ХХ століття)

Особливості та умови розвитку української дитячої літератури в ХХ столітті. Багатство тематики, різноманітність жанрів дитячої літератури. Професійні дитячі письменники. Створення дитячого професійного театру. Видання дитячої книги, періодичні видання в Україні. Літературні премії за видатні твори для дітей.

Періодизація української дитячої літератури ХХ століття:

I період (1917–1934 рр.) – період становлення й утвердження української дитячої літератури ХХ століття;

II період (1935–1956 рр.) та III період (1957–1990 рр.) – періоди розвитку української дитячої літератури;

IV період (кінець ХХ–початок ХХІ ст.).

Огляд української дитячої літератури I періоду

Розвиток національного мистецтва в 20–30-і роки. Літературні дискусії 1925–1928 років про казку і фантастику в дитячій літературі. Казки П. Тичини “Івасик-Телесик” (1923), “Дударик” (1924), В. Поліщука “Бедрик-кумедрик та комашка-горупашка” (1926), І. Сенченка “Казка про Дуку Остапа, золоту кишеню та бідного наймита Лебеда” (1924). Кінець 20-х років – початок наступу на українську духовність, культуру, літературу. “Справа казки” 1929 р. Затримка розвитку жанру у зв’язку з позиціями українських педагогів (Київ, Харків).

І з’їзд письменників СРСР (1934): доповідь С. Маршака “Про велику літературу для малих”; І з’їзд письменників УРСР: промова Н. Забіли на з’їзді про завдання української дитячої літератури. Прихід в дитячу літературу А. Головка, П. Панча, П. Тичини, М. Рильського, В. Сосюри, А. Малишка, О. Вишині, О. Копиленка, Ю. Смолича, В. Бичка, О. Донченка, Н. Забіли, І. Неходи, О. Іваненко, М. Трублаїні та інших.

Нові теми дитячої літератури: громадянської війни, праці, становлення нової школи і виховання, дитинства (цикли віршів про Ясю і Маринку Н. Забіли); доля безпритульних дітей і тема боротьби з безпритульністю, неписьменністю.

Зародження у II-й половині 20-х років пригодницької, науково-фантастичної літератури для дітей (“Сенчині пригоди” О. Копиленка, “Господарство доктора Гальванеску” та “Останній Ейджевуд” Ю. Смолича).

Розвиток поезії для дітей (вірші П. Тичини, В. Сосюри, Н. Забіли, О. Донченка).

Створення дитячої драматургії та дитячого театру (Харківський театр юного глядача). П’єси В. Минка (“Ой у полі жито”, “Пастушкові пригоди”), О. Матвієнка, Д. Бедзика, О. Донченка, інсценівки для учнівських самодіяльних гуртків С. Васильченка.

Розвиток дитячої преси (журнали “Червоні квіти” (1923–1931, з 1931 року – “Піонерія”), “Жовтень” (1928–1941, з 1945 року – “Барвінок”), “Більшовиченята” (1925), “Тук-тук” (1929); газети “Юний спартак” (1922, пізніше – “Юний ленінець”), “На зміну” (1925; з 1945 року – “Зірка”), “Молодий пролетарій”, “Червоний юнак” та інші).

Організація видавництва “Всемирная литература” (1919–1927): видання кращих зразків світової літератури для дітей (книги Ч. Діккенса, В. Скотта, Д. Дефо, М. Твена, О. Пушкіна, В. Гюго, Л. Толстого, Стендаля, Г. Сенкевича та інших); видання творів вітчизняних класиків (Т. Шевченка, Марка Вовчка, І. Франка, Лесі Українки, М. Коцюбинського).

Огляд української дитячої літератури II періоду

Складні умови розвитку української дитячої літератури в 30-і роки. Відродження жанру літературної казки у 30-х роках (віршовані казки Н. Забіли, І. Неходи, природничі казки О. Іваненко). Розвиток жанру казки у 40–50-і роки (“Рукавичка”, “Сорока-білобока”, “Чарівна хустинка”, “Світолюб – народний

богатыр” Н. Забіли, “Куди літав журавлик” О. Іваненко; “Казка про Суховія”, “Чотири вітри” П. Воронька, “Котигорошко” А. Шияна).

Провідні теми дитячої літератури: героїка громадянської війни та участь у ній підлітків; будівництва та героїзму народу; навчання і виховання дітей у школі та сім’ї; тема дитинства (твори для дошкільнят та молодших школярів – збірки Н. Забіли “Веснянки” – 1937, “Дві дівчинки” – 1939, “Нам весело жити” – 1940, “Приспівки” – 1941; В. Бичка “Я хоч невеличка” – 1938, І. Неходи “Моя книжка” – 1940); війни; доля дітей-сиріт; тема праці (книга віршів М. Познанської “На рідній землі” – 1950, М. Стельмаха “Колосок до колоска”, “Жнива” – 1951, “Хата хлопчика-мізинчика” О. Копиленка, “Літо в Соколиному” Ю. Збанацького); історична тематика; тема боротьби за мир (вірші М. Рильського, Б. Чалого, Н. Забіли).

Поезія для дітей М. Рильського, П. Воронька, В. Бичка, М. Пригари, М. Познанської.

Поетичні жанри: віршовані казки і оповідання, пісня, марш, поема (В. Бичко, М. Пригара), балада (М. Пригара), легенда (В. Бичко). Використання фольклору в поетичних творах українських письменників.

Розвиток науково-фантастичного жанру в дитячій літературі (“Нащадки скіфів”, “Чудесний генератор”, “Аргонавти Всесвіту” В. Владка; “Глибинний шлях” М. Трублаїні, “Що було потім” Ю. Смолича), пригодницької літератури (твори М. Трублаїні).

Гумористичні твори О. Вишні. Смішинки, жарти, скоромовки, “билиці дяді Гриця” Г. Бойка, В. Бичка, І. Неходи, П. Воронька, “Весела книжечка” С. Олійника, “Упертий Гриць” Д. Білоуса.

Розвиток дитячого театру (“Івасик-Телесик” П. Тичини, “Котигорошко” А. Шияна, “Нескорена полтавчанка” П. Лубенського).

Прихід в дитячу літературу 40-50-х років П. Воронька, Ю. Збанацького, Б. Чалого, М. Познанської, Г. Бойка, Б. Комара, Л. Письменної, В. Бичка та ін.

Розвиток у літературі для малят жанрів літературної загадки, лічилки, пісні-гри.

Розвиток критики дитячої літератури в 30-50-і роки (статті з проблем дитячої літератури М. Горького, О. Білецького, Л. Кон). Недоліки дитячої літератури цього періоду: шаблон у побудові творів, проблема позитивного героя в дитячій літературі, мова художніх творів для дітей.

Загальний огляд літератури для дітей III періоду

Співдоповідь Н. Забіли “Про літературу для дітей та юнацтва” на IV з’їзді письменників УРСР (1959). Міжнародний симпозіум з дитячої літератури в Празі (1964). Розвиток критики дитячої літератури: видання альманаху “Весняні обрії”, літературно-критичного збірника (з 1976 року щорічника) “Література. Діти. Час”. Організація видавництва дитячої літератури “Веселка” (1956). Премія імені Лесі Українки за кращі твори для дітей та юнацтва (з 1971).

Твори М. Стельмаха, О. Гончара, Ю. Мушкетика, Б. Олійника, М. Бажана, Д. Павличка, Є. Гуцала для дітей та юнацтва. Творчість О. Іваненко, Ю. Збанацького, П. Воронька, Г. Тютюнника, В. Близнеця, В. Ладижця, В. Кави, В. Нестайка для дітей.

Традиційні та нові теми й жанри в українській дитячій літературі: тема дитинства, твори про школу, розвиток жанру “шкільної повісті”; тема науки, космонавтики; віршовані казки В. Симоненка, Р. Чумака, літературні казки О. Пархоменка, В. Бичка, Л. Письменної, Б. Чалого, Ю. Ярмиша, Ю. Чеповецького; тема історичного минулого; подвигу в роки Великої Вітчизняної війни (серія “Юні герої” у видавництві “Веселка” видається з 1966 року; повісті й оповідання В. Близнеця, Д. Міщенко, В. Кави, Г. Тютюнника та інших); твори, в яких створювався образ підлітка (Г. Тютюнника “Климко”, “Облога” тощо); тема боротьби за мир (твори Є. Гуцала, Г. Тютюнника, В. Близнеця, Д. Міщенко, Б. Комара, В. Кави); природи (твори Є. Гуцала, Г. Тютюнника, А. Давидова).

Поезія для дітей М. Пригари, М. Сингаївського, М. Познанської, Л. Забашти, Л. та Т. Коломієць, Г. Бойка, А. Костецького.

Гумористичні та сатиричні віршовані оповідання Д. Білоуса.

П’єси В. Нестайка (“Робінзон Кукурузо”, “Вітька Магеллан”), Ю. Чеповецького, Я. Стельмаха й драматичні поеми П. Воронька, Н. Забіли, А. Шияна, М. Пригари, Б. Чалого.

Науково-популярна література для дітей (“Билиці з дивокраю” П. Ловецького, “Цікаве про тварин” О. Гадзяцького, “Земля і небо” О. Волкова, “Золоті сторінки кіно” Б. Крижанівського).

Загальний огляд літератури для дітей IV періоду

Проблематика української літератури 90-років. Різноманітність жанрів у літературі. Повернення творів письменників, раніше заборонених. Включення в літературу творів письменників діаспори (Б. Чіп).

Твори А. Дімарова, А. П. Висоцького, А. Костецького, М. Вінграновського, М. Магери, В. Нестайка, Г. Усача, Й. Струцюка, Я. Стельмаха, А. Давидова для дітей.

Сучасна літературна казка та казкова повість (П. Воронько, А. Дімаров, Ю. Ярмиш, Я. Стельмах, Б. Чалий, В. Нестайко).

Твори пригодницького характеру (романи Р. Самбука, В. Кашина у юнацькому читанні), науково-фантастичні (М. Дашкієва), детективні (драматичні детективи В. Нестайка), історичні твори (В. Малика).

Драматичні твори для дітей та юнацтва В. Нестайка, Ю. Чеповецького, Я. Стельмаха.

Критика дитячої літератури.

Тема охорони природи в оповіданнях “Хто ти?”, “Запах кропу”, “Олень Август”, “Лось” Євгена Гуцала та “Лідер” Леоніда Смілянського. Екологічні проблеми у творах Володимира Бровченка “Два хлопчики”, “Бесіди з внучкою про хліб” та Анатолія Давидова “Рятували Конотоп”.

Марійка Підгірянкa (М. О. Ленерт)
(1881 – 1963)

Педагогічна діяльність письменниці (твори, які вміщені в читанках, букварях, шкільних хрестоматіях). Різноманітність поетичних жанрів, в яких працювала Марійка Підгірянкa: вірші, загадки, пісні. Збірки “Безконечні казочки”, “Грай, бджілко”, “Ростіть великі”, “Учись, маленький!”. Вірші для дітей дошкільного віку: “Їде віз з гори в долину”, “Мій дідусь старенький”, “Моя мама”, “Де нам наймиліше”.

Павло Тичина (1891 – 1967)

Основні жанри творів поета для дітей: ліричні вірші, поетичні мініатюри, віршовані оповідання, казки, поеми. Збірка “Сонячні кларнети” (1918). Картини рідної пригоди у поезіях (“А я у гай ходила”, “Хор лісових дзвіночків”, “Гаї шумлять”, “Лідка”, “Вийшла мати з дітьми в поле”). Художні особливості, мелодійність, ліризм творів. Вірші: “Добрідень тобі, Україно моя!”, “Підем, станем під тополі”, “Їде весна”, “Ми кажемо”, “Листя падає”, “Осінь така мила”, “Вечір”, “Стану я гляну я”.

Казки “Івасик-Телесик” (1923), “Дударик” (1924). Використання фольклорних мотивів, багатство фантастики, оригінальність казок.

Переклади П. Тичини творів для дітей з російської, вірменської, білоруської, болгарської, осетинської, польської та ін. мов.

Максим Рильський (1895 – 1964)

Поезія М. Рильського в дитячому читанні. Педагогічний досвід поета. Збірки “День ясний” (1948), “Урожай” (1950), “Квіти друзям” (1954), “Вірші” (1954), “Вам, щасливі діти” (1975, посмертна). Твори про дитинство, школу, про природу (“На воротах сірий кіт”, “Пісня про ялинку”, “Білі мухи”, “Новорічна ялинка”). Возвеличення творчої праці хліборобів (“Розмова з другом”). Тема Батьківщини у вірші “Солов’ям України”. Вірш “Пісня про Київ”.

Переклади М. Рильського творів для дітей з російської – казок і віршів О. Пушкіна, казок В. Жуковського, П. Єршова, В. Одоєвського, К. Чуковського, І. Маршака, поезій Ф. Тютчева; з німецької, польської, французької мов.

Іванна Блажкевич (1886 – 1977)

Педагогічна діяльність І. Блажкевич.

Тема любові до рідної землі у творах для дітей.

Збірки поезій “Мила книжечка” (1928); “Оповідання” (1937); “Подоляночка” (1958); “Прилетів лелека” (1991р.); “Прилетіла ластівка” (1986); “Хто посіяв промінь” (1976); “Чи є в світі що світліше?” (1977).

Статті І. Блажкевич із питань літератури, педагогіки, етнографії.

Літературно-мистецька премія її імені (заснована 1993 р.).

Юрій Шкрумеляк (1895 – 1965)

Автор понад 30 книг для дітей (найвідоміші “Юрза-Мурза” (1921), “Записки Івася Крілика”, “Стрілець Невмираха”, “Мова віків”), “Історії України для дітей” у 4-х частинах, численних перекладів світової класики, пристосованих для малого читача; фейлетоніст; співець стрілецької слави, що працював у різних жанрах.

Співробітник видавництва “Світ Дитини” (1920–1930).

Поетичні збірки “Сопілка співає” (1957), “Співай, Верховино” (1964) та інші.

Володимир Сосюра (1898 – 1965)

Володимир Сосюра – найніжніший український лірик, український соловейко. Його вірші для дітей дошкільного віку.

Книжки для дітей “Травнева пісенька” (1950), “Весняний цвіт” (1952), “Моя онученька” (1965), “Вітчизну, як сонце любіть!” (1968).

Олена Журлива (Олена Костівна Котова) (1898 – 1971)

Вірші Олени Журливної для дітей: “Голуби” (1962), “Ой літечко, літо” (1964), “У нашої Наталі” (1969).

Вірші для дітей дошкільного віку про овочі, пори року, тварин тощо. Туга за материнством у збірці “Колискова”.

Катерина Перелісна

(Катерина Федорівна Глянько-Попова) (1902 – 1995)

Письменницька та педагогічна діяльність Катерини Перелісної.

Книжки авторки “Одарка” (1927), “Євшан-зілля” (1946), “Для малят про звірят” (1952), “Ой, хто там?” (1954), “Три правди” (1967), “Моїй матері” (1967), “Котикова пригода” (1973), “Віршів для дітей” (1992).

Роман Завадович (1903 – 1985)

Співпраця з журналами для дітей “Малі друзі”, “Веселка”.

Твори для дітей Завадовича: вірші, поеми, оповідання, п’єси, інсценізації та інші. Глибока релігійність і національний та патріотичний пафос творів письменника. Тема любові до Батьківщини, краси нашої природи.

Віршована казка “Чародійні музики”, прозова казка “Зимові царівни”, “Казка-вигадка смішна про ведмедя-ласуна”, “Медовий Телесик”, оповідання з життя звірят “Сойка-штукарка”.

Завадович – знавець тонкощів української літературної мови. Мовний редактор журналу “Овид”.

Стаття Завадовича “Майбутнє належить дітям”.

Наталія Забіла (1903 – 1985)

Родина Н. Забіли та її вплив на формування характеру та становлення письменниці. Багатство жанрів і тематики творів Н. Забіли.

Казки для наймолодших читачів (“Сорока-білобока”, “Приспівки”). Переказ народних казок (збірка віршованих казок “Під дубом зеленим”). Використання сюжетів та образів з фольклору (збірка “Золота гора”). Казки “Про півника і курочку”, “Бджолина перемога”.

Тема дитинства у творчості Н. Забіли (збірка “Ясоччина книжка” – 1934).

Тематика віршів та оповідань для дітей дошкільного віку Н. Забіли.

“Весела абетка” – енциклопедія для маленьких читачів.

Гумор у творах української письменниці.

Переклади Н. Забіли з російської мови та інших. Переклад п’єси-казки С. Маршака “Дванадцять місяців”. Образ природи в казці. Контрастне змалювання образів двох сиріт.

Н. Забіла – критик дитячої літератури та публіцист (розвиток письменницею в українській дитячій літературі жанру віршованого нарису).

Микола Трублаїні (1907 – 1941)

Майстер пригодницького жанру. М. Трублаїні – глибокий знавець Півночі. Відтворення життя та побуту народів Далекої Півночі й Арктики в північних оповіданнях. Образи вольових та сміливих людей.

Оповідання та казки для юних читачів “Волохан”, “Пустуни на пароплаві”, “Про дівчинку Наталочку та сріблясту рибку”, “Мандри Закомарика”.

Оксана Іваненко (1905 – 1997)

Педагогічна діяльність О. Іваненко. Жанрова розмаїтість творчості письменниці (казки, оповідання, нариси, повісті, романи, кіносценарії, спогади). Науково-природничі казки О. Іваненко (збірка “Лісові казки” (1934)). Своєрідність використання фольклорних мотивів, новаторство казок письменниці. Традиції Л. Толстого, К. Ушинського, Д. Маміна-Сибіряка, В. Біанкі у збірці “Лісові казки”. Оригінальність сюжетів, форм, образів казок із збірки “Великі очі” (1936).

Оповідання й повісті О. Іваненко про дітей і для дітей.

Історико-біографічні твори О. Іваненко для дітей про Гарібальді, А. Чехова, М. Заньковецьку, про І. Федорова (повість “Друкар книжок небачених” – 1947), про Т. Шевченка (“Маленьким про великого Тараса” – 1963, роман “Тарасов шляхи” – 1931 – 1961).

Переклади О. Іваненко з російської – творів В. Короленка, Д. Маміна-Сибіряка, Л. Толстого, П. Бажова, А. Гайдара, М. Пришвіна, В. Біанкі; з датської – казок Г. К. Андерсена; з німецької – казок братів Грімм.

Платон Воронько (1913 – 1988)

Збірки для дітей “Читаночка” (1951, 1969), “Малятам-соколятам” (1955). Традиції дитячого фольклору в поезіях П. Воронька. Тема природи в збірці “Сніжна зіронька горить” (1971). Гумор у творах поета, жива, образна мова.

Казки та поеми П. Воронька (“Лісовий гомін”, “Лісова казка”, “Казка про Суховія”, “Чотири вітри”, “Казка про Чугайстра” – 1957).

Лариса Письменна (1914 – 1992)

Улюблені жанри письменниці – літературна казка й оповідання. Талант розповідати у своїх творах про живу природу й людину, найбільше ж – про дитину. Робота з дітьми.

Премія Лесі Українки за збірку “Тисяча вікон і один журавель” (однотомник казок, повістей, оповідань).

13 краших казок у збірці “Казки, небом криті, а вітром підбиті” (1990).

Марія Познанська (1917 – 1995)

Перша збірка поезій для дошкільників “Мій квітник”.

Роль Павла Тичини у творчості поетеси.

Книжки для малих читачів: “Про чудо-ліс, що на полі зріс”, “Любій малечі про цікаві речі”, “Чим пахне коровай”, “Про золоті руки”, “Що я знаю про метро”, “Асканія-Нова”, “Про білий халат і наших малят” тощо.

Основні мотиви вірші для дошкільників М. Познанської. Роль художньої деталі у творах. Тема природи, тема праці в ліриці М. Познанської.

Василь Сухомлинський (1918 – 1970)

Педагогічна спадщина В. Сухомлинського. Його книги, статті, художні твори для дітей та юнацтва. В. Сухомлинський і дошкільля.

Казка як важливий засіб розумового, морального, трудового, естетичного розвитку дітей.

Повчальний зміст оповідань В. Сухомлинського.

Грицько Бойко (1923 – 1978)

Творча родина Бойків. Дружні стосунки Г. Бойка з В. Сосюрою.

Г. Бойко – улюбленець малечі. Його поеми, вірші, скоромовки, лічилки, загадки, п’єси-казки, смішинки про малят і звірят, шкільні й спортивні веселинки.

Книги для малечі: “Билиці дяді Гриця”, “Про дідуся Тараса”, “Смішинки”, “Хлопчик Ох”, “Ніс у сметані”, “Шпаргалка-виручалка” та інші.

Пісні для дітей на слова поета (збірник “Соловейко”).

Дмитро Білоус (1920 – 2004)

Книжечки “Пташині голоси” (1956), “Упертий Гриць” та “Про чотириногих, рогатих і безрогих” (1959), “Лікарня в зоопарку” (1962), “Турботливі друзі” (1970), “Сад на Лисій горі” (1972), “Веселий Кут”, “Гриць Гачок”.

Володимир Ладизець (1924 – 1991)

Поєднання гумору та лірики у творах для дітей (збірки “Сопілка” – 1953, “Трембіта” – 1974, “Сонце над Верховиною” – 1979). Повість для дітей “Кришталеві палаци” (1963).

Андрій М'ястківський (1924 – 2003)

Вірші для дітей А. М'ястківського (збірки “Киця прокидається”, “У роботі щохвилини помагають нам машини” (1959), “Буслові імена” (1968), “Яблука для мами” (1969), “Острів Зеленого Селезня” (1972), “Кличемо горличку” (1979), “Живе дзеркальце” (1984) та інші).

Тематика та проблематика прозових творів для дітей дошкільного віку письменника.

Дмитро Павличко (народ. 1929)

Краса рідної землі в казці “Золоторогий олень”; казка “Пригоди кота Мартина”.

Використання форми сюжетної пісні-розповіді. Фольклорний образ сонця у вірші “Де найкраще місце на землі”. Книжки для дітей “Дядько Дощ” (1971), “Смерічка” (1982), “Плесо” (1984). Поетичність, щирість, краса художнього слова та простота творів Д. Павличка.

Ліна Костенко (нар. 1930)

Збірка віршів для дітей “Бузиновий цар” (1987).

Твори поетеси для молодших дітей, змалювання в них краси рідної природи, допитливої дитвори. Кожне її слово – бадьоре і життєстверджує, будить думку, закликає долати труднощі.

Всеволод Нестайко (1930 – 2014)

Всеволод Нестайко – лауреат премії імені Миколи Трублаїні (за повість-казку “Незнайомка з Країни Сонячних Зайчиків”), премії імені Олександра Копиленка (за казку “Пригоди їжачка Колька Колючки та його вірного друга і однокласника зайчика Косі Вуханя”). На першому Всесоюзному конкурсі на кращу книгу для дітей за повість в оповіданнях “П'ятірка з хвостиком” письменник удостоєний другої премії. За повість-казку “Незвичайні пригоди у лісовій школі” Всеволод Нестайко удостоєний у 1982 році премії ім. Лесі Українки. А трилогію “Тореадори з Васюківки” 1979 року внесено до Особливо Почесного списку Андерсена як один із найвидатніших творів світової літератури для дітей.

Повість-казка для старшого дошкільного віку “Пригоди журавлика”.

Микола Вінграновський (1936 – 2004)

Діти – це не просто тема, а особливе ставлення до життя, внутрішньо близьке поетові. Вірші для дітей і про дітей М. Вінграновського. Вірші про тварин, комах, птахів, пори року, коліскові. Новаторство поезій .

Тема дружби дитини зі звіром або птахом у прозових творах М. Вінграновського.

Микола Сингаївський (1936 – 2013)

Збірки для дітей – “Жива криничка”, “Земле сонячна, земле хлібна” та інші. Ніжність та зворушливість у поезіях.

Жанр пісні у творчості М. Сингаївського.

Василь Струтинський (1946 – 2003)

Його дитячі книжки у вісімдесяті – на початку дев'яностих років, друковані в київському видавництві “Веселка” та чернігівському “Деснянська правда”, мали загальний наклад більше 800 тисяч примірників. Твори на сторінках читанок, хрестоматій та підручників з української мови. Книжки “Голуба вулиця”, “Чарівний скрипаль”, “Як вітер застудився”; оповідання “Сідайте, будь ласка”.

Тема 7. Тенденції та розвиток сучасної дитячої періодики

Сучасні дитячі періодичні видання – колоритні та різноманітні як за тематикою вміщених текстів, так і за їхніми жанрово-стильовими ознаками. Роль та значення дитячих періодичних видань у розвитку підростаючого покоління.

Диференціація часописів за віком читача, їхні основні функції.

Журнальні видання для дошкільнят (від трьох до шести років) – розмальовки, пізнавально-ігрові та виховні видання (“Малятко”, “Ангелятко”, “Ангеляткова наука”, “Мишка Топтижка”, “Яблунька”, “Ухмалюк”, “Колобочок”, “Вінні та його друзі”), народознавчий журнал “Дивосвіт”.

Поділ часописів за читацьким призначенням.

Журнали досліджуваного періоду – універсальні за змістом, їхні основні функції (виховна, художньо-естетична, інформаційна, когнітивна, культурно-просвітня, освітня, розважальна), які поєднуються в одному журналі.

Часописи, що містять різноманітний матеріал, який може забезпечити юним читачам цікаве дозвілля: художні твори, пізнавальну, довідкову інформацію, інтелектуальні завдання – ребуси, кросворди, шаради, загадки.

Пізнавально-ігрові видання, на релігійну тематику; наукові журнали; науково-популярні; природничі; вузько професійні (музичні, автомобільні); розважальні періодичні та продовжувані журнали.

Тема 8. Українська література для дітей дошкільного віку на сучасному етапі розвитку

Сучасна дитяча книга. Сучасні художні твори для дошкільників. Жанри дитячої літератури. Теми, які піднімають сучасні письменники. Видавництва, що співпрацюють із молодими письменниками.

Орієнтовний перелік сучасних художніх творів для дітей дошкільного віку (*уважно стежте за розвитком сучасної літератури для дітей*):

Тамара Коломієць (нар. 1935). Збірки казок, віршів, небилиць, лічилок, смішинок, загадок; абетки. Віршовані казки.

Ганна Чубач (нар. 1941). Книжки: “Вивчаймо самі”, “Сонячна абетка”, “Алфавітні усмішки”, “Жук малий і волохатий”, “Черепаха Аха”, “Прикмети – не секрети” та інші. Скоромовки, загадки, лічилки для дошкільнят і молодших учнів, “Абетки” та весело-виразні вірші.

Віра Паронова (нар. 1948). Збірки оповідань “Велике серце”, “На стежині”; “Казки про квіти”, “Казка про правила дорожнього руху”; збірки

віршиків для наймолодших “Про що говорять птахи”, “Про що говорять тварини”, “Котенятко заблудилось”, “Хто як зимує”, “Малечі про хатні речі”, “Явища природи”, “Моє тіло”, “Перелітні птахи”, “Катрусин ранок”, збірки загадок “Казковий калейдоскоп”, “Квіти”, “Транспорт”, “Електроприлад”, “Дерева і кущі”.

Богдан Жолдак (нар. 1948). “Гаряча Арктика”, “Куцяткові цятки”, “Капосні капці”.

Зірка Мензатюк (нар. 1954). “Таємниця козацької шаблі” (2006), “Казочки-куцохвостики” (2006), “Київські казки” (2006), “Катрусині скарби” (2007), “Як до жабок говорити” (2007), “Макове князювання” (2008).

Олесь Ільченко (нар. 1957). “Мандрівка дощинки”, “Як Коник співати навчився”, “Як крокодилу зуби лікували”, “Як автомобілі дорогу будували”, “Пригоди неприбраних іграшок”, “Жуки та інші поважні особи”, “У кого ріжки кращі”, “Пригоди динозавриків”, “Де живуть тварини?”.

Іван Андрусяк (нар. 1968). “М’яке і пухнасте”, “Звіряча абетка”, “Зайчикова книжечка”.

Марина Павленко (нар. 1973). “Домовичок з палітрою” (2001), “Домовичок повертається” (2007), “Півтора бажання” (Казки старої Ялосоветиної скрині) (2007).

Леся Воронина (Олена Анастасівна Вороніна) (нар. 1955). “Нямлик і Балакуча Квіточка” (2010), “Прибулець з Країни нямликів” (2007).

Ніна Воскресенська (Ніна Василівна Мацебула) (нар. 1960). Абетка “Веселітери”, “Володар Країни мрій”, “Останнє бажання короля”.

Євген Білоусов (нар. 1952). “Казки та легенди Криму” (2005), “Оповідання про маленьку Копійку та велику Гривню” (2001), “Тарасове перо” (2004).

Володимир Верховень (нар. 1958). “Абетка у віршах”, поетичні загадки, скоромовки, колісанки, потішки та вірші. Упорядкував збірники для дітей “Золота збірка улюблених казок”, “Чарівний світ українських казок”, “Рік-чарівник”, “Пори року” та ін.

Ірина Сонечко “Смачна абетка”, “Лісова абетка”, “Улюблена абетка”, “Абетка тварин”, “Ввічлива абетка”, “Абетка ласунів”, “Полічи-но”, “Книжка-зростомір”, “Колискові для дівчаток”, “Колискові для хлопчиків”, “Побавимось в кухарів” (аудіовірш), “Відгадай-но: Кольори”, “Відгадай-но: Фігури”, “Відгадай-но: Наші улюбленці”, “Відгадай-но: Мої іграшки”, “Відгадай-но: У лісі”, “Відгадай-но: У морі”, казки у віршах “Маруся та Ведмідь”, “Колобок”, “Теремок”.

Марія Пономаренко (Марія Антонівна Григоренко) (нар. 1955). Збірки “Дарунок”, “Сукня для весни” (казки “Зимова казка”, “Подарунок”, “Кульбабова заметіль”, “Оля, Сонко і Сонечко”, “Намисто Зоринки”, “Біб і Пліт”, “Сорочок і бузинові боки”, “Капці для бабусі”, “Тигрик вивчив слово рррри!”, “Совеня Жовтоочка і темні окуляри”, “Джміль і Павучок”, “Найменший листочок”, “Зайчик і Калина”, “Сонечкова хустина”, “Сіра Шубка і бузковий килимок”, “Сукня для весни”), “Павучкові рушнички” (казки

“Павучкові рушнички”, “Оленчині пригоди”, “Диво-лижі ведмедика Пухнастика”); “Абетка”.

Олег Петренко-Заневський (нар. 1965). Автор видавничого проекту “Сіма видає”.

Марія Морозенко (нар. 1969). Казки “Про країну ласунів”, навчальні серії “Хто це?”, “Що це?”, серії пізнавальних загадок (дев’ять книжечок), літературний переказ казки “Дванадцять місяців”.

Тема 9. Письменники Волині – дітям

Ознайомлення з біографічними даними та творчістю для дітей дошкільного віку письменників Волині. Жанри й теми в літературі для дітей волинських письменників.

Анатолій Карп’юк (нар. 1932). Збірка віршів “Сорочині іменини” (1994), “Зозулинні черевички” (2008).

Олександр Богачук (1933 – 1994). “Дідусева казка”.

Петро Мах (нар. 1934). Збірка поезій для дітей “Ластів’ятко”.

Іван Чернецький (нар. 1935). Збірки віршів “Читаночки” (1992), “Що повіз автомобіль” (1996), “Якого кольору вітер” (2011).

Василь Гей (нар. 1942). Природознавча книжка “Під сузір’ям калини”; оповідання: “Нічна дорога на ярмарок”, “Чорний знак на сосновій корі”, “Ялиновий літоросток”; вірші.

Йосип Струцюк (нар. 1944). Збірки: “Бузьків вогонь”, “Гостинець од зайця”, “Їхав заєць до сови на велосипеді”, “Йде у гості Микколай”, “Лісова лічилка”, “Крилата квітка” (казки); “Воронько” (повісті, оповідання, новели та казки для дітей) (2005).

Надія Гуменюк (нар. 1950). Книги: “Чапики-Чалапики”, “Веселка для Веселика”, “Котилася писанка”, “Святвечір”, “Буслик хоче до Світязя”, “Шуршик В. та інші: Казки з Яринчиного саду” та інші.

Ніна Горик (нар. 1957). Збірки: “Господарочка”, “На ниточці родоводу”.

Василь Слапчук (нар. 1961). Книги поезії та прози для дітей: “Гарний настрій” (1991), “Йшов їжак бережком” (1992), “Зелений ведмедик” (1993), “Миколаєва ніч” (2004), “Окраєць хліба” (2005), “Риба під парасолем” (2005), “Бджолиний Бог і бджоленятко” (2009).

Наталія Гуркіна (нар. 1977). “Катруся і гном”, “Найзаповітніше бажання”, “Святкові пригоди Катрусі і гнома” (2008). Абетки: “Смачні букви”, “Цікавий світ”, “Лісова прогулянка”. Збірка загадок “Нумо, відгадай!”. Вірші: “Грибочок”, “Осінь-господиня”, “Пролісок”, “Колискова для Маші”, “Намалюю фарбами життя”, “Білочка”, “Баба-кульбаба”, “Весняна мелодія”.

Олена Пашук (нар. 1982). Книжка віршів для дітей “Нічка йде до мишки в гості” (2011).

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Конс.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Вступ. Особливості дитячої літератури. Дитячий фольклор							
Тема 1. Дитяча література як органічна частина всієї художньої літератури	6	2				4	
Тема 2. Книги для дітей, їхня роль у вихованні дошкільників	6	2				4	
Тема 3. Художньо-мовленнева діяльність у дошкільному закладі	16	4	2			10	
Тема 4. Джерела української етнопедагогіки: дитячий фольклор	26	4	6			16	
Разом за змістовим модулем 1	54	12	8			34	
Змістовий модуль 2. Література для дітей дошкільного віку XIX ст.							
Тема 5. Огляд української літератури для дітей дошкільного віку XIX ст.	41	6	10			20	5
Разом за змістовим модулем 2	41	6	10			20	5
Змістовий модуль 3. Література для дітей дошкільного віку XX ст. й на сучасному етапі розвитку							
Тема 6. Огляд новітньої української дитячої літератури (XX століття)	27	4	10			13	
Тема 7. Тенденції та розвиток сучасної дитячої періодики	6	2				4	

Тема 8. Українська література для дітей дошкільного віку на сучасному етапі розвитку	26	4	4			13	5
Тема 9. Письменники Волині – дітям	11	2	2			7	
Разом за змістовим модулем 3	70	12	16			37	5
Усього годин	165	30	34			91	10

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<p style="text-align: center;"><u>Змістовий модуль 1.</u> Вступ. Особливості дитячої літератури. Дитячий фольклор</p> <p style="text-align: center;">Дитяча література як органічна частина всієї художньої літератури</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дитяча література – складова та невід’ємна частина художньої літератури, її своєрідність. 2. Поняття “дитяча література” і “література для дітей”. 3. Функції дитячої літератури. 4. Зародження та розвиток національної літератури для дітей та юнацтва. Традиції української дитячої літератури. 5. Жанрове розмаїття літературних творів для дітей. 6. Художнє оформлення книг для дітей. 7. Видатні діячі культури про роль книги у вихованні дітей. <p>Завдання: <i>Студентський міні-проект</i> <i>Реклама книги</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У кожному творі є “родзинка”, “ключ”, який відкриває серце читача. 2. Книга стимулює фантазію і вчить нас мислити образами. 3. Книги розширюють обрії нашого світосприйняття. 4. Із книг ми дізнаємося про інші країни, про життя в них. 	2

	<p>5. Книги захоплюють і розвивають.</p> <p>6. Книги ставлять перед нами запитання, над якими варто замислитись.</p> <p>7. Книги змушують нас замислитись над поняттями “добра і зла”.</p> <p>8. Книги допомагають нам знайти самих себе і зрозуміти інших.</p> <p>9. Книга об’єднує покоління.</p> <p>10. З допомогою книги ми можемо прожити 1000 життів, залишаючись самими собою.</p> <p>11. Дитяча книга відкриває нам шлях у велику літературу.</p> <p>12. Дитяча книжка збагачує культуру країни.</p>	
<p>2- 3</p>	<p style="text-align: center;">Жанри усної народної творчості в структурі дошкільної освіти</p> <p>1. Походження українського фольклору, його специфічні риси.</p> <p>2. Загальна характеристика та особливості дитячого фольклору. Класифікація жанрів, їхня характеристика.</p> <p>3. Народні пісні для дітей (колискові, забавлянки, пестушки, потішки, жартівливі пісні, обрядові пісні та ін.).</p> <p>4. Малі фольклорні жанри.</p> <p>5. Ігровий фольклор для дітей.</p> <p>6. Пізнавальне та виховне значення дитячого фольклору.</p> <p>Завдання:</p> <p>1. Вивчити напам’ять 2–3 зразки скоромовок і лічилок.</p> <p>2. Вивчити напам’ять колискову пісню та пісню календарно-обрядового циклу, проаналізувати їх.</p> <p>3. Переповісти одну з драматичних ігор для дітей, прокоментувати, з’ясувати, в чому її своєрідність.</p> <p>4. Назвіть українських письменників, які використали жанри дитячого фольклору у своїх творах. Прокоментуйте.</p> <p>Самостійна робота:</p> <p>Завести читацький щоденник і постійно записувати прочитані твори за формою: <i>Прізвище автора; назва твору; короткий зміст; головні герої; тема твору; ідея твору; художні засоби; запитання до твору.</i></p>	<p style="text-align: center;">4</p>

4	<p style="text-align: center;">Українська народна казка</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Казка як один із найпоширеніших видів оповідальної народної творчості. Жанри казок. Художні особливості казок. 2. Народні казки про тварин. Їхні особливості. 3. Чарівні казки. Походження й характерні особливості цих казок. 4. Соціально-побутові казки. <p>Завдання: Уміти розповідати по одній українській народній казці кожного виду (на ваш вибір).</p>	2
5	<p style="text-align: center;"><u>Змістовий модуль 2.</u> Література для дітей дошкільного віку XIX ст.</p> <p style="text-align: center;">Твори для дітей дошкільного віку в новій українській літературі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тарас Шевченко. Життєвий шлях. Творчість для дітей. 2. Біографічні дані та поетичні твори для дітей дошкільного віку Я. Щоголева. 3. К. Ушинський. Роль його оповідань у розвитку підростаючого покоління. 4. Творчість для дітей Л. Глібова. 5. Юрій Федькович. Аналіз оповідань “Милосердний хлопчик”, “По ширості”. 	2
6-7	<p style="text-align: center;">Українська дитяча література кінця XIX – початку XX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Життєвий шлях, творчість для дітей дошкільного віку Олени Пчілки (аналіз віршів та оповідань). 2. Поезія для дітей І. Франка. Оповідання “Микитичів дуб”. Автобіографічне оповідання “Малий Мирон”. 3. Виховання в прозових творах Б. Грінченка. Його вірші для дітей дошкільного віку. 4. Образ дитини і відображення дитячого сприйняття в поезіях П. Грабовського, Лесі Українки. 5. Повчальний характер оповідань М. Коцюбинського. 6. Вірші для дітей дошкільного віку Олександра Олеся. Аналіз легенди “Початки Києва”. 7. Оповідання “Неслухняний глечик”, “Мандрівка з чумаками” Степана Васильченка. 	4

8-9	<p align="center">Українська літературна казка XIX століття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шляхи творення літературної казки в українському письменстві. 2. Літературні казки К. Ушинського (“Козенята та вовк”) та Ю. Федковича (“Лис та качка”). 3. Жанр літературної казки у творчості І. Франка. Використання фольклорного матеріалу письменником при створенні казок із збірки “Коли ще звірі говорили”. 4. Творчість Олени Пчілки для дітей (казки “Журавель та чапля”, “Горобець та билина”). 5. Повчальний характер казки “Брати-місяці” М. Коцюбинського. 6. Жанр літературної казки у творчості Лесі Українки (“Біда навчить”, “Казка про Оха-чудотвора”). <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поставити запитання (письмово) до всіх казок, що передбачені планом практичного заняття. 2. Зробити письмовий аналіз казки “Зайці та жаби” Бориса Грінченка. 3. Законспектувати передмову до збірки казок “Коли ще звірі говорили”, “Байку про байку” Івана Франка. 	4
10-11	<p align="center"><u>Змістовий модуль 3. Література для дітей дошкільного віку XX ст. й на сучасному етапі розвитку</u></p> <p align="center">Становлення і розвиток новітньої української літератури</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поетичні твори для дітей П. Тичини, М. Рильського, М. Підгірянки, І. Блажкевич. 2. Творчий доробок Ю. Шкрумеляка, В. Сосюри, О. Журливої. 3. Твори для дітей дошкільного віку Катерини Перелісної. 4. Роль і місце творів для дітей в історії української літератури Р. Завадовича. 5. Зародження і розвиток пригодницької, науково-фантастичної літератури для дітей. 6. Поєднання навичок журналіста, письменника, дослідника, організатора й педагога в діяльності М. Трублаїні. Прозові твори для дітей. 	4

12	<p align="center">Українська літературна казка ХХ століття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальний огляд розвитку жанру літературної казки в українській літературі ХХ століття. Дискусія 20-х років про казку та фантастику. Форми і види української літературної казки ХХ століття. 2. Відродження жанру казки у творчості О. Іваненко. Природничі казки (збірка “Лісові казки”). Аналіз казок із збірки “Великі очі”. 3. Казки Н. Забіли, їхня особливість. 4. Тема дитинства та природи в творчості Н. Забіли. 5. Віршовані казки П.Воронька, В.Симоненка. 6. Казки Лариси Письменної для дошкільнят. 7. В. Сухомлинський. Його казки та оповідання для дітей дошкільного віку. <p>Завдання: Зробити письмовий аналіз казок Р. Завадовича (“Як кущик і павучок віддячилися мищі”) та М. Трублаїні (“Про дівчинку Наталочку та сріблясту рибку”).</p>	2
13 - 14	<p align="center">Дитяча література кінця ХХ – початку ХХІ ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поетична творчість для дітей дошкільного віку М. Стельмаха, І. Неходи та Л. Компанієць. Художні особливості поезій. 2. Дитяча поезія М. Познанської та Г. Демченко. 3. Загальний огляд творчості для дошкільнят Г. Бойко, В. Лучука. 4. Твори Ліни Костенко в дитячому читанні. 5. Огляд творів для дітей В. Косовського, В. Ладижеця, А. М’ястківського, М. Сингаївського, М. Вінграновського. 	4
15 - 16	<p align="center">Сучасна література для дітей дошкільного віку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Збірки для дітей Т. Коломієць. 2. Твори А. Камінчука та В. Гринько в дитячому читанні. 3. Оповідання для дошкільнят В. Чухліба. 4. Аналіз творів для дітей дошкільного віку Г. Чубач. 5. Загальний огляд творчості для дітей дошкільного віку (поезії, віршовані казки, оповідання, загадки, скоромовки) І. Січовика. 6. Огляд поетичних творів для дітей А. Костецького та В. Паронової. 7. Творчість для дітей дошкільного віку І. Андрусяка. 	4

17	Волинські письменники – дітям	2
	1. Життя і творчість В. Слапчука. 2. Творчий шлях В. Гея, І. Чернецького. 3. Творчість Н. Гуменюк та Н. Горик. 4. Твори Йосипа Струцюка для дітей. 5. Творчість Н. Гуркіної. Завдання: 1. Дати відповідь на проблемне питання методом «Прес»: Чи потрібно вивчати дитячу літературу? <i>Я вважаю... Наприклад... Тому що... Отже...</i>	
	Разом	34

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Моральні проблеми в українських народних казках	7
2	Пригоди і фантастика в дитячому читанні	7
3	Український народний дитячий театр. Вертеп	8
4	Використання фольклорних традицій у літературі для дітей. Сучасний дитячий фольклор	8
5	Зв'язок українського фольклору з іншими видами мистецтва: музикою, графікою, живописом, кіно, мультиплікацією, театром тощо	10
6	Українські письменники – лауреати літературних премій імені Лесі Українки та імені Олени Пчілки	8
7	Українська література для дітей дошкільного віку XIX століття	7
8	Українська дитяча література 90-х років XX століття	7
9	Сучасна дитяча періодика	7
10	Сучасна українська критика дитячої літератури	7
11	Творчість для дітей дошкільного віку сучасних письменників	8
12	Творчість волинських письменників для дітей	7
	Разом	91

7. КОНСУЛЬТАЦІЇ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<p style="text-align: center;">Українська література для дітей дошкільного віку на сучасному етапі розвитку</p> <p>1. Життєвий та творчий шлях Олеся Ільченка. Аналіз творів “Мандрівка дощинки”, “Як Коник співати навчився”, “Як крокодилу зуби лікували”, “Як автомобілі дорогу будували”, “Пригоди неприбраних іграшок”, “Жуки та інші поважні особи”, “У кого ріжки кращі”, “Пригоди динозавриків”, “Де живуть тварини?”.</p> <p>2. Богдан Жолдак “Гаряча Арктика”, “Куцяткові цятки”.</p> <p>3. Зірка Мензатюк “Як до жабок говорити”.</p> <p>4. Марина Павленко “Домовичок з палітрою”.</p> <p>5. Ніна Воскресенська абетка “Веселітери”, “Володар Країни мрій”, “Останнє бажання короля”.</p> <p>6. Володимир Верховень “Абетка у віршах”, поетичні загадки, скоромовки, колисанки, потішки та вірші.</p> <p>7. Марія Пономаренко збірки “Дарунок”, “Сукня для весни”, “Павучкові рушнички”; “Абетка”.</p> <p>8. Олег Петренко-Заневський – автор видавничого проекту “Сіма видає”.</p> <p>9. Марія Морозенко. Її казки “Про країну ласунів”, навчальні серії “Хто це?”, “Що це?”, серії пізнавальних загадок (дев’ять книжечок), літературний переказ казки “Дванадцять місяців”.</p>	8
2	<p style="text-align: center;">Письменники Волині – дітям</p> <p>1. Анатолій Карп’юк. Збірка віршів “Сорочині іменини” (1994), “Зозулинні черевички” (2008) .</p> <p>2. Олександр Богачук “Дідусева казка”.</p> <p>3. Петро Мах. Збірочка поезій для дітей “Ластів’ятко”.</p> <p>4. Олена Пашук. Книжка віршів для дітей “Нічка йде до мишки в гості” (2011).</p>	2
	Разом	10

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вирішення завдань навчальної дисципліни передбачає вибір і використання відповідних методів навчання:

1) методи організації навчально-пізнавальної діяльності: словесні, наочні, практичні (аспект передачі та сприйняття навчальної інформації); індуктивні, дедуктивні (логічний аспект); репродуктивні й інформативно-пошукові (аспект характеру пізнавальної діяльності); самостійна робота та робота під керівництвом викладача (аспект керівництва навчанням);

2) методи стимулювання та мотивації (методи стимулювання та мотивації інтересу до навчання; методи стимулювання та мотивації обов'язку й відповідальності);

3) методи контролю та самоконтролю в навчанні: усний, письмовий, лабораторний, програмований, машинний і ін.

9. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ – ЗАЛІК

Орієнтовні питання до заліку

1. Дитяча література як частина художньої літератури, її особливості та своєрідність. Функції дитячої літератури.
2. Поняття “дитяча література”, “література для дітей”, “література про дітей”, “література дитячого кола читання”. Жанрово-тематичний розвиток дитячої літератури.
3. Література для дошкільників. Вимоги до змісту дитячої книжки. Художнє оформлення книг для дітей.
4. Вагомий вклад науковців у розвиток дитячої літератури.
5. Загальна характеристика жанрів дитячої літератури.
6. Засоби художньої виразності літературного твору.
7. Художньо-мовленнєва діяльність у дошкільному закладі.
8. Принципи ознайомлення дітей з художніми творами.
9. Заняття з художньої літератури в дошкільному закладі.
10. Зародження, розвиток національної літератури для дітей та юнацтва. Традиції української дитячої літератури.
11. Український фольклор, його специфіка, вплив на розвиток дитячої літератури. Виховний потенціал українського фольклору.
12. Загальна характеристика та особливості дитячого фольклору. Класифікація жанрів, їхня характеристика.
13. Пісні, їх специфіка й різновиди.
14. Народні дитячі пісні: колискові, пестушки, потішки, лічилки, пісні-ігри. Призначення і характерні особливості кожного з видів пісень.
15. Казки, їх різновиди. Класифікація казок. Художні особливості казок.
16. Українська народна казка. Провідна ідея. Особливості казок про тварин.

17. Казки – один з найбагатших і найяскравіших жанрів фольклору для дітей, їх виховне значення, тематичне багатство.
18. Малі фольклорні жанри: причини виникнення, повчальний характер, особливості змісту і форми.
19. Прислів'я та приказки, їх своєрідність, тематична спрямованість. Роль у вихованні дітей дошкільного віку.
20. Загадки, їх особливості. Об'єкт загадок. Літературна загадка. Загадки для дітей. Класифікація загадок за І. Франком.
21. Ігровий фольклор для дітей.
22. Українська літературна казка XIX ст.
23. Розвиток жанру літературної казки в українській літературі XX ст. Дискусія 20-х років про казку та фантастику.
24. Становлення нової української літератури. Суспільно-політичні та культурно-історичні чинники. Періодизація української літератури XIX ст.
25. Нова українська література для дітей на початку XIX ст.
26. Основні жанри дитячої літератури XIX ст.
27. Особливості розвитку української дитячої літератури др. пол. XIX – поч. XX ст.
28. Зародження та розвиток новітньої української дитячої літератури. Періодизація української дитячої літератури XX ст.
29. Розвиток української літератури для дітей дошкільного віку на сучасному етапі.
30. Розвиток української періодики для дітей.
31. В. Сухомлинський. Твори для дітей дошкільного віку.
32. К. Ушинський – дитячий письменник. Багатство тематики, виховне значення його творів.
33. Роль і місце творів Т. Шевченка в українській літературі, їх значення в художньо-естетичному вихованні дітей. Майстерність пейзажної лірики Т. Шевченка, органічність її для поетичного тембру дитячої книжки.
34. Жанрова палітра творчості Л. Глібова в колі дитячого читання.
35. Дитяча тема у творчості Ю. Федьковича, Я. Щоголева.
36. І. Франко, його внесок у розвиток дитячої літератури. Тематика дитячих оповідань. І. Франко-поет і дитяча література.
37. Художньо-тематична багатогранність поетичного доробку Олени Пчілки. Аналіз її прозових творів для дітей дошкільного віку.
38. Твори Лесі Українки у дитячому читанні.
39. Б. Грінченко. Твори для дітей дошкільного віку.
40. Виховне значення, художня своєрідність казок та оповідань для дітей дошкільного віку М. Коцюбинського.
41. С. Васильченко. Тематика та проблемно-художнє наповнення його оповідань.
42. Образ дитини і відображення дитячого сприйняття в поезіях П. Грабовського, М. Вороного, Б. Лепкого.

43. Олександр Олесь. Його творчість для дітей.
44. Поетичні твори для дошкільнят П. Тичини та М. Рильського.
45. Твори для дітей Марійки Підгірянки та І. Блажкевич.
46. Творчий доробок Ю. Шкрумеляка, О. Журливої.
47. Творчий доробок В. Сосюри, А. Малишка.
48. Твори для дітей дошкільного віку Катерини Перелісної.
49. Роль і місце творів для дітей в історії української літератури Р. Завадовича.
50. Казки та оповідання О. Іваненко.
51. Зародження і розвиток пригодницької, науково-фантастичної літератури для дітей. Прозові твори для дітей М. Трублаїні.
52. Світ дитячих мрій у творах М. Стельмаха для дітей. Художні особливості поезій.
53. Поетична творчість для дітей дошкільного віку В. Бичка.
54. Роль і місце творів для дітей в історії української літератури Т. Коломієць, А. Костецького.
55. Основна тематика дитячих поезій П. Воронька.
56. Тема дитинства та природи в творчості Н. Забіли.
57. Дитяча поезія М. Познанської та Г. Демченко.
58. Твори для дітей дошкільного віку А. М'ястківського.
59. Творчий доробок Леоніда Полтави.
60. Поетичні твори для дітей дошкільного віку Г. Бойка.
61. Огляд творів для дітей В. Косовського, В. Ладижеця.
62. Загальний огляд творчості для дошкільнят В. Лучука, С. Жупанина.
63. Твори Ліни Костенко в дитячому читанні.
64. Огляд творів для дітей М. Сингаївського, М. Вінграновського.
65. Твори А. Камінчука та В. Гринько в дитячому читанні.
66. Оповідання для дошкільнят В. Чухліба.
67. Життя і творчість О. Богачука та П. Маха.
68. Творчий шлях В. Гея, І. Чернецького, В. Слапчука.
69. Творчість Н. Гуменюк та Н. Горик.
70. Поетична творчість для дітей дошкільного віку В. Симоненка, Д. Павличка.
71. Аналіз творів для дітей О. Сенатович, В. Паронової.
72. Твори для дітей дошкільного віку Є. Гуцала.
73. Аналіз творів для дітей Г. Чубач.
74. Твори для дітей дошкільного віку І. Січовика.

10. МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

У процесі оцінювання знань студентів використовуються такі методи діагностики:

- усне опитування (фронтальне, індивідуальне);
- самостійні роботи у формі тестування та розгорнутих відповідей на запитання;
- творчі завдання;
- метод моделювання;
- метод проектів;
- робота в групах;
- складання запитань до теми чи розділу;
- самоконтроль.

Під час діагностики **знань** студентів потрібно враховувати обсяг інформації, оперування поняттями, категоріями, фактами, основними теоріями, законами, закономірностями й принципами, ступінь їх пізнання, здатність до систематизації та узагальнення, що передбачає:

- пізнання й визначення понять, розуміння їх сутності, розкриття змісту, встановлення сукупності зв'язків і залежностей між окремими частинами й цілим тощо;

- виокремлення головного, актуальних теоретичних проблем, усвідомлення їх глибини та визначення шляхів їх розв'язання;

- розуміння законів, закономірностей, принципів, концепцій;

- здатність до узагальнення, систематизації, класифікації явищ і предметів.

Оцінюючи **навички** студентів, потрібно врахувати:

- наявність практичних навичок у галузі навчальної дисципліни, що сприяють успішному опануванню професійної діяльності;

- якість, швидкість, стійкість, точність їх виконання в різноманітних умовах, зокрема й екстремальних.

Для оцінки **вмінь** педагог має враховувати:

- наявність конкретних умінь, їхню глибину, стійкість і гнучкість;

- ступінь опанування основними прийомами діяльності та їх творче застосування під час розв'язання нестандартних завдань у різноманітних ситуаціях майбутньої професійної діяльності,

- здатність моделювати професійні дії;

- упевненість, самостійність, обґрунтованість, систематичність цих дій;

- зміст самоаналізу результатів власних дій, характер зіставлення отриманих результатів з основною метою діяльності;

- умотивованість дій та їх усвідомлення;

- наявність помилок, їхня кількість і характер, ступінь впливу на остаточний результат діяльності;

- ступінь ефективності та якість виконаних дій тощо.

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Дисципліна складається з трьох змістових модулів. У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається з сумарної кількості балів за:

- 1) поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
- 2) модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Поточний контроль (мах = 40 балів)																	Модульний контроль (мах = 60 балів)			Сума
Модуль I																	Модуль II			
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3								МКР 1	МКР 2	МКР 3	100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	Т 17				
4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	4	2	20	20	20	

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D		
60 - 66	E	Задовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)
1 – 59	Fx	Незадовільно	

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Богуш А. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах : [підручник для студентів вищих навчальних

закладів факультетів дошкільної освіти] / А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Котик. – К. : Видавничий Дім “Слово”, 2006. – 304 с.

2. Витоки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку : Програма та методичні рекомендації / [укл. А. М. Богуш]. – К. : ІЗМН, 1997. – С. 19–58.

3. Волков И. Ф. Литература как вид художественного творчества : Книга для учителя / И. Ф. Волков. – М. : Просвещение, 1985. – С. 45–97.

4. Гриценко З. А. Детская литература. Методика приобщения к чтению / З. А. Гриценко. – М. : Академия, 2004. – 226 с.

5. Гурович Л. М. Ребенок и книга / Л. М. Гурович // Книга для воспитателя детского сада / [под ред. В. И. Логиновой]. – М. : Просвещение, 1992 – С. 10–55.

6. Здіховська Т. В. Література для дітей дошкільного віку. Робоча навчальна програма та методичні рекомендації з курсу / Т. В. Здіховська. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 48 с.

7. Кодлюк Я. П. Розповіді про письменників : [посібн. для вчителів поч. кл.] / Я. П. Кодлюк, Г. С. Одинцова. – Тернопіль : Підручники і посібники, 1997. – 128 с.

8. Література. Теорія. Методологія / [упоряд. і наук. ред. Д. Уліцької; пер. з пол. С. Яковенка]. – К. : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. – 543 с.

9. Мацевко-Бекерська Л. В. Дитяча література та практикум виразного читання : [навч.-метод. посіб.] / Л. В. Мацевко-Бекерська. – Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 153 с.

10. Світанок : Книга для читання в дошкільних закладах / [уклад. Л. О. Глущенко]. – Х. : Ранок, 2010. – 176 с.

13. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Теоретичні питання з курсу

1. Арзамасцева И. Н. Детская литература : [учебник для студ.] / И. Н. Арзамасцева, С. А. Николаева. – [3-е изд., доп. и перераб.]. – М., 2005.

2. Білецький Д. М. Дитяча література / Д. М. Білецький, Ф. Х. Гурвич та ін. – К. : Рад. шк., 1967.

3. Борзенко О. І. Біографії українських письменників / О. І. Борзенко, М. П. Сподарець. – Х. : Веста, 2007. – 45 с.

4. Детская литература : учебник / [Е. Е. Зубарева, В. К. Сигов, В. А. Скрипкина и др.]; под ред. Е. Е. Зубаревой. – М. : Просвещение, 2004.

5. Кизилова В. В. Дитяча література : стан, проблеми, перспективи / В. В. Кизилова // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. ст. / відп. ред. В. А. Зарва. – Донецьк : ТОВ “Юго-Восток, Лтд”, 2009. – Вип. XX : Лінгвістика і літературознавство. – С. 236 – 240.

6. Кизилова В. В. Дитяча українська література : [підручник для студентів вищих начальних закладів] / В. В. Кизилова, В. Ф. Пушко. – Луганськ : Знання, 2006.

7. Кіліченко Л. М. Українська дитяча література / Л. М. Кілініченко. – К. : Вища шк., 1988. – 165 с.
8. Корнеєва Г. Друкована українська книга та преса для дітей у Галичині (кін. ХІХ – І пол. ХХ ст.) / Г. Корнеєва // Бібл. вісн. – 1999. – №2. – С. 25–28.
9. Папуша О. Дитяча література як маргінес літературознавчої теорії : до проблеми конституювання об'єктів наукового дискурсу / О. Папуша // Слово і час. – 2004. – № 12. – С. 20–26.
10. Передирій В. А. Становлення української періодики для дітей (на матеріалах журналу “Дзвінок”, 1890–1914 рр.) / В. А. Передирій // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики / [за ред. М. М. Романюка]. – Львів, 1996. – Вип. 3/4. – С. 117–125.
11. Противенська О. Г. Українська література у схемах і таблицях / О. Г. Противенська, М. І. Мещерякова, Я. В. Теміз. – Х. : Видавнича група “Академія”, 2000. – 100 с.
12. Славова М. Золушка или принцесса? Теоретические модели детской литературы / М. Славова // Волшебное зеркало детства. – К., 2002. – С. 5–14.
13. Ткаченко А. О. Мистецтво слова : Вступ до літературознавства : [підр. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл.] / А. О. Ткаченко. – [2-е вид., випр. і доп.] – К. : ВПЦ „Київський університет”, 2003. – 448 с.
14. Українська дитяча література / За ред. Л. М. Кіліченко. – К. : Вища шк., 1984.
15. Чижевський Д. І. Історія української літератури від доби реалізму / Д. І. Чижевський. – Тернопіль : МПП „Презент”, за участю ТОВ „Феміна”, 1994.

Усна народна творчість і дитячий фольклор

1. Боровський Я. Є. Світогляд давніх киян / Я. Є. Боровський. – К., 1992.
2. Войтович В. Сокіл – рід. Легенди та міфи стародавніх українців / В. Войтович. – Рівне, 1997.
3. Гамаш А. До проблеми взаємин літератури і фольклору / А. Гамаш // Українська філологія. Школи, постаті, проблеми. – Львів : Світ, 1999. – Ч. 2. – С. 485 – 490.
4. Давидюк В. Ф. Українська міфологічна легенда / В. Ф. Давидюк. – Львів, 1992.
5. Денисюк І. Національна специфіка українського фольклору / І. Денисюк // Слово і час. – 2003. – № 9. – С. 17 –23; № 10. – С.41–49.
6. Дитячий фольклор / Упоряд. і передм. Т. Довженок. – К., 1986.
7. Марченко Н. Школа наших далеких предків : Давня література виховання / Н. Марченко // Література. Діти. Час. – 1989. – Вип. 14. – С. 145–151.
8. Нагорна О. М. Чарівний світ народної казки на уроках читання в початковій школі // Національно-патріотичне виховання молодших школярів засобами українського етнодизайну : зб. наук. праць між регіон. студ. наук.-практ. конф. – Житомир : Вид-во ЖДУ, 2004. – С. 170 – 173.

9. Русин М. Ю. Фольклор : традиції і сучасність / М. Ю. Русин. – К., 1991. – 103 с.
10. Франко І. Я. Байка про байку. Передмова до збірки казок “Коли ще звірі говорили” / І. Я. Франко // Франко І. : У 20-ти т. – Т. 4. – К., 1950.

Нова дитяча література

1. Білецький О. До розуміння творчості Я. Щоголіва / О. Білецький // Від давнини до сучасності. Твори : у 2-х т. – Т. 1. – К., 1960.
2. Веретеннікова Л. Дитяча гумореска в журналі “Світ дитини” (Львів, 1919–1939) / Л. Веретеннікова // Суспільствознавчі науки та відродження нації. – Луцьк, 1997. – Кн. 2. – С. 145–147.
3. Веркалець М. Педагогічні ідеї Б. Грінченка / М. Веркалець. – К., 1990.
4. Вітренко Р. Твори Лесі Українки для дітей / Р. Вітренко // Українська мова і література в школі. – 1978. – № 8. – С. 56–63.
5. Голубовська І. В. Значення прози Михайла Коцюбинського для становлення української дитячої літератури / І. В. Голубовська, А. В. Латка // Шляхи вдосконалення мовної компетенції сучасного педагога : матеріали регіональної науково-методичної конференції, (27 березня 2008 р.). – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – С. 71–74.
6. Грицюта М. Михайло Коцюбинський / М. Грицюта. – К., 1961.
7. Гур’єв Б. Леонід Глібов / Б. Гур’єв. – К., 1965.
8. Дорошкевич О. К. “Народні оповідання” Марка Вовчка / О. К. Дорошевич // Реалізм і народність української літератури ХІХ століття / О. К. Дорошкевич. – К., 1986. – Розділ ІV. – С. 63–145.
9. Євтух М. Б. Педагогічні погляди Івана Франка / М. Б. Євтух // Початкова школа. – 1981. – № 10. – С. 65–68.
10. Жук Н. Василь Стефаник. Літературний портрет / Н. Жук. – К., 1960.
11. Закревська Я. Казки Івана Франка (мовно-художній аналіз) / Я. Закревська. – К., 1966.
12. Камінчук О. Образний світ лірики Олени Пчілки / О. Камінчук // Українська мова і література в школі. – 1993. – № 10. – с. 56–58.
13. Камінчук О. Олена Пчілка : аспекти творчої діяльності / О. Камінчук // Слово і час. – 1999. – № 6. – С. 12–18.
14. Коломієць В. Про освітньо-педагогічні погляди Т. Шевченка / В. Коломієць // Дивослово. – 1996. – № 3. – С. 43 – 47.
15. Костюченко В. Степан Васильченко / В. Костюченко. – К., 1965.
16. Кравецька О. Д. Леся Українка і література для дітей / О. Д. Кравецька // Українське літературознавство. – Вип. 15. – Львів, 1972. – С. 23 – 38.
17. Луценко І. А. Зародження і розвиток давньої дитячої літератури (ХІ–ХУІІІ ст.) / І. А. Луценко та інші // Слово і час. – 1995. – № 3. – С. 69 – 75.
18. Майоров В. Твори М. Коцюбинського для дітей і про дітей / В. Майоров // Українська мова і література в школі. – 1979. – № 2. – С. 21 – 31.

19. Майстер прози поетичної Степан Васильченко : [збірник] / За ред. М. Грицюти. – К., 1983.
20. Маляренко Л. Дитячий світ у творах І. Франка / Л. Маляренко // Початкова школа. – 1981. – № 8. – С. 55 – 59.
21. Маляренко Л. Іван Франко в журналі “Дзвінок” (1890–1914) / Л. Маляренко // Радянське літературознавство. – 1966. – № 11.
22. Мірошниченко Л. “Український дитячий театр” Олени Пчілки / Л. Мірошниченко // Київська старовина. – 1999. – № 4. – С. 114 – 125.
23. Мірошниченко Л. Олена Пчілка про світ дитини / Л. Мірошниченко // Берегиня. – 1999. – № 3. – С. 3 – 8.
24. Новаківська Л. Олена Пчілка і українські діти / Л. Новаківська // Рідна школа. – 1998. – № 11. – С. 8–9.
25. Неділько Г. Твори Л. Глібова для дітей / Г. Неділько // Література. Діти. Час. – К., 1981. – Вип. 6. – С. 121 – 128.
26. Огриза Г. До творчих взаємин Уляни Кравченко з Іваном Франком / Г. Огриза // Українська мова і література в школі. – 1988. – № 12. – С. 6–11.
27. Огриза Г. Зігрита Франковою увагою / Г. Огриза // Жовтень. – 1988. – № 8. – С. 113 – 114.
28. Окорков В. Педагогічні ідеї М. Коцюбинського / В. Окорков. – К., 1969.
29. Олійник В. Творчість С. Васильченка / В. Олійник. – К., 1979.
30. Островська В. Павло Грабовський і дитяча література / В. Островська // Бібліотекознавство і бібліографія. – Вип. 3. – 1966.
31. Погрібний А. Яків Щоголев : Нарис життя і творчості / А. Погрібний. – К., 1986. – 166 с.
32. Проценко І. М. Твори Марка Вовчка для дітей / І. М. Проценко // Українське літературознавство. – Львів, 1974. – Вип. 29. – С. 64 – 74.
33. Струманський В. Педагогічні погляди Лесі Українки / В. Струманський // Початкова школа. – 1996. – № 2. – С. 48 – 51.
34. Таранюк Т. Леся Українка – дітям / Т. Таранюк // Початкова школа. – 1998. – № 2. – С. 19 – 20.
35. Токарська Н. Отецьке слово, слово золоте : Часопис для дітей “Дзвінок”. 1890 / Н. Токарська // Культура слова. – К., 1992. – Вип. 43. – С. 85 – 89.
36. Хропко П. Гуманістичний пафос дитячих оповідань Б. Грінченка / П. Хропко // Література. Діти. Час. – К., 1987. – Вип. 12. – С. 69 – 79.
37. Хропко П. Світ дитини в автобіографічних оповіданнях І. Франка / П. Хропко // Література. Діти. Час. – К., 1981. – Вип. 6. – С. 111 – 120.
38. Чавдаров С. Тарас Григорович Шевченко про дітей. Педагогічні ідеї Т. Г. Шевченка / С. Чавдаров. – К., 1953.
39. Шумило Н. Проза Степана Васильченка : Питання поетики / Н. Шумило. – К., 1986.

Новітня українська дитяча література (XX століття)

1. Бичко В. Наталя Забіла. Риси літературного портрета / В. Бичко. – К., 1963.
2. Близнець В. Діти війни і книги про них / В. Близнець // Радянське літературознавство. – 1980. – № 5. – С. 10 – 16.
3. Бойцун І. Роль “Посередника” в розкритті внутрішнього світу дітей у творчості Євгена Гуцала / І. Бойцун // Дивослово. – 1998. – № 5. – С. 54 – 55.
4. Голубков М. Он воспитывал победителей. О творческом пути украинского писателя Н. Трублаини / М. Голубков // Детская литература. – 1984. – № 8. – С. 37 – 39.
5. Горlach Л. Платон Воронько : Нарис життя і творчості / Л. Горlach. – К., 1973.
6. Гуцало Є. Дитяча література і сучасність : На пленумі правління Спілки письменників України / Є. Гуцало // Література. Діти. Час. – К, 1988. – Вип. 13. – С. 3 – 38.
7. Денисенко А. Дитячий капітан. До 80-річчя з дня народження М. Трублаїни / А. Денисенко // Молодь України. – 1987. – 25 квітня.
8. Дерій В. Легендарна Іванна Блажкевич : [до 120-річчя з дня народження письменниці] / В. Дерій // Вільне життя. – 2006. – 21 жовтня. – С. 8.
9. Дзюбишина-Мельник М. Художній стиль (мова творів для дітей) / М. Дзюбишина-Мельник // Культура слова. – К., 1992. – Вип. 42. – С. 85 – 88.
10. Жулинський М. Традиція і проблема ідейно-естетичних пошуків в українській літературі XX століття / М. Жулинський // Записки наук. товариства імені Т. Шевченка. Праці філолог. секції. – Львів, 1992. – С.141–153.
11. Іваненко О. Завжди в житті : Спогади / О. Іваненко. – К., 1985.
12. Іванюк С. Адресат – майбутнє. Герой і концепція адресата української радянської прози для дітей (1917–1941) / С. Іванюк. – К., 1990
13. Іванюк С. Відображення казки О. Іваненко / С. Іванюк // Адресат – Майбутнє. Герой і концепція адресата української радянської прози для дітей (1917–1941) / Іванюк С. – К., 1990. – С. 86 – 107.
14. Іванюк С. Історія прекрасної заложниці (Про розвиток літератури для дітей на Україні) / С. Іванюк // Прапор. – 1989. – № 10. – С. 164 – 176.
15. Ільницький М. Дмитро Павличко : Нарис життя і творчості / М. Ільницький. – К., 1985.
16. Кава В. З материнською любов'ю (До 75-річчя письменниці М. Пригари) / В. Кава // Барвінок. – 1983. – № 2. – С. 4.
17. Ковальчук І. Мистецька довершеність поезії Миколи Вінграновського для дітей / І. Ковальчук // Науково-дослідна робота майбутніх педагогів з проблем культури української мови та методики її викладання в закладах освіти : матеріали студентсько-викладацького науково-методичного

- семінару, (9 квітня 2009 р.). – Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2010. – С. 91 – 96.
18. Косив М. А. Продолжения не последовало. Заметки об украинской детской поэзии / М. Косив // Детская литература. – 1989. – № 12. – С. 11 – 13.
 19. Лещенко П. Наталя Забіла / П. Лещенко // Українські радянські письменники. Критичні нариси. VII. – К., 1973. – С. 112 – 128.
 20. Мартич Ю. Довга, довга весна. В гостях у Максима Рильського : Біографічна повість / Ю. Мартич. – К., 1969.
 21. Масенко Т. Весна Миколи Трублаїні / Т. Масенко. – К., 1960.
 22. Мельник О. Оксана Іваненко й розвиток української літературної казки / О. Мельник // Науково-дослідна робота майбутніх педагогів з проблем культури української мови та методики її викладання в закладах освіти : матеріали студентсько-викладацького науково-методичного семінару, (9 квітня 2009 р.). – Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2010. – С. 108 – 112.
 23. Неділько В. Виднокола наукової фантастики для дітей / В. Неділько // Література. Діти. Час. – К., 1987. – Вип. 12. – С. 42 – 48.
 24. Нестайко В. Чому я пишу для дітей / В. Нестайко // Література. Діти. Час. – 1989. – Вип. 14. – С. 121 – 127.
 25. Пархомчук Я. Життя – Україні, а серце – дітям : [про урочини до 120-річчя І. Блажкевич] / Я. Пархомчук // Свобода. – 2006. – 14 жовтня. – С. 6.
 26. Плющ В. Озброєні діти : відлуння війни у творчості Є. Гуцала / В. Плющ // З вогню воскресли / Є. Гуцало. – К., 1996. – С. 420 – 429.
 27. Русакієв С. Платон Воронько. Літературно-критичний нарис / С. Русакієв. – К., 1973.
 28. Салига Т. Ю. Микола Вінграновський. Літературно-критичний нарис / Т. Ю. Салига. – К., 1989.
 29. Семенюк Г. Обрії драматургії для дітей / Г. Семенюк // Література. Діти. Час. – К., 1983. – Вип. 8. – С. 131 – 140.
 30. Сердюк П. Платон Воронько / П. Сердюк. – К., 1963.
 31. Сиротюк М. Микола Трублаїні / М. Сиротюк // Українські радянські письменники. Критичні нариси. – Т. II. – К., 1957.
 32. Слесарева А. В. Ідейно-тематична та мовностилістична неповторність поезії Михайла Стельмаха для дітей / А. В. Слесарева // Шляхи вдосконалення мовної компетенції сучасного педагога : матеріали регіональної науково-методичної конференції, (27 березня 2008 р.). – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. – С. 109 – 112.
 33. Стаднийчук Р. Українська дитяча література сьогодні / Р. Стаднийчук // Зеркало недели. – 1999. – 26 июня. – С. 14.
 34. Тельнюк С. Павло Тичина. Біографічна повість / С. Тельнюк. – К., 1979.
 35. Українські радянські письменники – лауреати Республіканської літературної премії імені Лесі Українки // Література. Діти. Час. – К., 1981. – Вип. 6. – С. 80 – 91.

- 36.Цюпа Г. Співець щасливого дитинства. Про письменника О. Донченка / Г. Цюпа // Початкова школа. – 1976. – № 1. – С. 86 – 89.
- 37.Чайковський Б. Батьки і діти (Проблеми розвитку національної літератури для дітей) / Б. Чайковський // Літературна Україна. – 1998. – 31 грудня. – С.8.
- 38.Чайковський Б. Валентин Бичко / Б. Чайковський. – К., 1970.
- 39.Шкаровська І. Оксана Іваненко / І. Шкаровська. – К., 1969.
- 40.Ярмиш Ю. Казки Наталі Забіли / Ю. Ярмиш // Весняні обрії. – К., 1969.

14. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ

Усна народна творчість

Коліскові:

“А-а, коточок”. “А-а-а, мій миленький”. “Баю, баю, дитино”. “Баю-баю-баю”. “Кіт-воркіт”. “Колисанка”. “Колисонько, колисонько”. “Люлі, люлі, люлі”. “Ой котику, котику”. “Ой спи, дитя, без сповиття”. “Пішов коток на торжок”. “Повішу я колисочку”. “Прийди, сонку, в колисоньку”. “Спати час”. “Спіть до ранку”. “А-а, люлечки”. “Гойда, гойда, гойдашечки”. “Котику сіренький”. “Люлі, люлі, люляшу”. “Льон збирала”. “Ой ну, люлі, люлі”. “Ой ходила журавочка”. “Ой ти, коте, не гуди”. “Ой ходить сон коло вікон”. “Ходить кіт по горі”. “Гойда, гойда, колишу тебе”. “Коте, коте, коточок”. “Люлі, люлі, донечко”. “Мати сина колихала”. “Ой спи, ой спи, дитинонько”. “Ой ти, коте рябку”. “Ой у саду зелененькім”. “Ходить сон по долині”.

Народні пісеньки:

“Ладки-ладусі”. “Кую-кую, чобіток”. “Ту-ту-ту!”. “Качка йде”. “Два півники, два півники”. “Печу, печу хлібчик”. “Диви, диви”. “Дивний звірок”. “Рано-вранці на лузі”. “Летів горобчик”. “Сорока-ворона”. “Іде коза рогата”. “Пташка маленька”. “Бавимо найменших”. “Наш хлопчик”. “Пальчик, пальчик, що робив?”. “Ладоньки, ладусі”. “Чуки, чуки...”. “Водичко, водичко!”. “Пес і лисиця”. “Був собі журавель”. “Жив-був дід та баба”. “Жили у бабусі”. “То горошок”. “Ковальок, ковальок”. “Бігла мишка”. “Ой чук, чук!”. “Кукуріку, когутику”. “Не хочемо ми того”. “Годі, діточки, вам спать!”. “Тільки ранок синій”. “В понеділок орав”.

Заклички:

“Сонечко, сонечко”. “Прийди, прийди, сонечко”. “Іди, іди, дощику”. “Дощичку, дощичку”. “Дощик, дощик, перестань”. “Ой вітре-вітроньку”. “Теплий дощику, іди”. “Ой чом же ти, буслю”. “Корівко, корівко”. “Чорногузе, дядьку”. “Ластівко, ластівко”. “Прилетіла зозуленька”. “Равлику”. “Топчу, топчу ряст”.

Колядки та щедрівки:

“Я маленький хлопчик”. “Коляд, коляд, колядниця”. “Колядин, колядин”. “Щедрик-ведрик”. “Щедрик-ведрик, дядьку Петрик”. “Ой на річці”. “Бігла мишка по льоду”. “Коляда, коляда”. “Колядин-дин”. “Коляд, коляд, коляда”. “Щедрик-ведрик, дайте вареник”. “Я дівчинка маленька”. “З Новим роком!”. “Сійся, родися!”. “Нова радість стала”. “Колядую”. “Щедрик, щедрик, щедрівочка”. “Під дубиною, під зеленою”. “Я віншую, віншую”.

Веснянки:

“Благослови, мати”. “За Василем, за Василем”. “Дівчаточка-вороб'ята”. “Ой виходьте, дівчата”. “Весняночка”. “Не стій, вербо, над водою”. “Ой ти, вишньо”. “Ой весна-весна, днем красна”. “Ти, зозуленько сива”. “Співали діточки”. “Веснянка”. “Ой минула вже зима”.

Купальські пісні:

“У вишневім садочку”. “Лежи, Купалочку”. “Проти Івана сонце іграло”. “Купайло, купайло!”, “Ой на Купала”. “А ми рутоньку посієм, посієм”. “На Івана, на Купала”.

Жниварські пісні:

“Зійди, хмаронько”. “Хвалилася нива”. “Жали женчики”. “Котився віночок”. “Там у полі криниченька”. “Ой, нивонько”. “Уже сонечко закотилося”. “Кругом женчики, кругом”. “Ой вижали житечко”. “Не сумуй, моя калино”. “Ой добрая була нива”. “Ой жни, дівча”. “Уже вечір, вечоріє”. “Обжинкова пісня”. “А ми жито ізжали”.

Українські народні ігри:

“Квочка”. “Дрібу, дрібу, дрібушечки”. “Подоляночка”. “Ворота”. “Коровай”. “Була в лісі”. “У сірого вовка”. “Мир-миром”. “Ой, вилися огірочки”. “У піжмурки”. “До нори, мишко, до нори”. “У зайчика”. “Мак”. “Коза, коза, ме!”. “Пень”. “Мишка”. “Рибка”. “Квач”. “Сміх”. “Піжмурки”.

Скоромовки:

“Прийшов Прокіп – кипить окріп”. “Ти, малий, скажи малому”. “Хитру сороку спіймати морока”. “Наді каша надоїла”. “Летіло три...”. “Пахне м'ята, пахне м'ята”. “Гуси, гуси, гусенята!”. “Віє вітер, дощ іде”. “Пиляв Пилип поліна із лип”. “Ходить посмітюха”. “Біля броду бусол бродить”. “Всіх скоромовок не перескоромовиш”.

Лічилки:

“Раз, два, три!”. “Тікав заєць через міст”. “Раз, два, три, чотири, п'ять”. “Котилася торба”. “Стоїть півень на току”. “А між нами, хлопчиками”. “Йшла Маринка по стежинці”. “Їхав лис через ліс”. “Зайчик, зайчик”. “Їхала карета”.

Загадки:

Книжка. Голка й нитка. Грибок. Їжак. Качка. Сонце. Вітер. Зайчик. Місток. Соняшник. День і ніч. Суниця. Поле. Гарбуз. Мак. Стіл. Грім. Сопілка. Каштани. Лід. Сніжинка. Папір, літери, письмо. Тінь. Кухлик. Риба, змія. Сніг. Сонячний промінь. Сани. Окуляри. Черевички зі шнурками. Мороз. Лижі. Завірюха. Блискавка та грім. Зерно. Яйце і курча. Роса. Пшениця. Дощ. Вихор. Школа. Годинник. Компас. Яйце. Дзвін. Хліб. Осінь. Суцвіття каштана.

Народні казки:

“Курочка ряба”. “Ріпка”. “Колобок”. “Рукавичка”. “Лисиця і глечик”. “Півник і двоє мишенят”. “Цап та баран”. “Коза-дереза”. “Кривенька качечка”. “Котик і півник”. “Лисичка-сестричка і Вовк-панібрат”. “Пан Коцький”. “Солом’яний бичок”. “Мудра дівчина”. “Закопане золото”. “Хліб і золото”. “Дідова дочка і бабина дочка”. “Телесик”. “Котигорошко”. “Кирило Кожум’яка”. “Царівна-жаба”. “Язиката Хвеська”.

Нова українська література для дітей дошкільного віку

Тарас Шевченко (1814 – 1861). *Вірші:* “Весна”, “Встала весна”, “Зацвіла в долині...”, “Не цурайтесь!”, “Реве та стогне Дніпр широкий...”, “Дивлюся, аж світає...”, “Вечір”, “Село!”, “І серце одпочине...”, “Тече вода з-під явора”, “Тополя”, “Садок вишневий коло хати”, “І досі сниться”, “Ой діброво, темний гаю”.

Яків Щоголів (1824 – 1898). *Вірші:* “Хата”, “Зимній ранок”, “Осінь”.

Костянтин Ушинський (1824 — 1870 (1871)). *Казка* “Козенята та вовк”. *Оповідання:* “Чуже яєчко”, “Бджілка на розвідці”, “Умій почекати”, “Чотири бажання”.

Леонід Глібов (1827 – 1893). *Вірші:* “Веснянка”, “Ясне сонечко...”, “Щедрівка”, “Зимня пісенька” (уривок), “Книжка”, “Бджілка”. *Байка* “Коник-стрибунець”.

Юрій Федькович (1834 – 1888). *Казка* “Лис та качка”. *Оповідання:* “Милосердний хлопчик”, “По щирості”.

Олена Пчілка (Ольга Петрівна Косач-Драгоманова) (1849 – 1930). *Вірші:* “Метелик”, “Дитяча пісенька”, “Снігова баба”, “До діточок”, “Котик-мурчик”, “Маленька українка”, “Тямущий котик”, “З гринджолятами”, “Весна-красна”, “Сестричка й братик”. *Казки:* “Журавель та чапля”, “Горобець та билина”. *Оповідання:* “Сніг”, “Хлопчик та ведмідь”.

Іван Франко (1856 – 1916). *Вірші:* “Киця”, “Коваль”, “На підгір’ї”, “Надійшла весна”, “Гримить”, “Маленька хмарка”, “Полудень”. *Казки:* “Ріпка”, “Лисичка і рак”, “Заєць і їжак”, “Лисичка і журавель”. *Оповідання:* “Микитичів дуб”, “Малий Мирон”.

Борис Грінченко (1863 – 1910). *Вірші:* “Ластівка”, “На волю”. *Байка* “Швидка робота”. *Казка* “Зайці та жаби”. *Оповідання:* “Мудра кицька”, “Собака гріється”, “Кицька грає”, “Риби приятелюють”, “Добра наука”, “Як тигра

лікували”, “Кішка та папуга”, “Розумна вівця”, “Звірі дякують лікарям за поміч”, “Собака рятує хазяїна”.

Павло Грабовський (1864 – 1902). *Вірші:* “Зійшли сніги, шумить вода...”, “Сонечко та дощик”, “Метеличок”, “Щиглик”.

Михайло Коцюбинський (1864 – 1913). *Казка* “Брати-місяці”. *Оповідання:* “Десять робітників”, “Про двох цапків”, “Дві кізочки”, “Івасик та Тарасик”.

Леся Українка (Лариса Петрівна Косач) (1871 – 1913). *Вірші:* “На зеленому горбочку”, “Як дитиною, бувало...”, “Мамо, іде вже зима”, “Вишеньки”, “Літо краснее минуло”, “Тиша морська”. *Казки:* “Біда навчить”, “Казка про Оха-чудотвора”.

Микола Вороний (1871 – 1934). *Вірші* “Сніжинки”.

Богдан Лепкий (1872 – 1941). *Вірші:* “Рідний край”, “Як мені вас не любити...”.

Олександр Олесь (Олександр Іванович Кандиба) (1878 – 1944). *Вірші:* “Качечка”, “Киця”, “Зима”, “Ялинка”, “Все навколо зеленіє”, “Зайчик і жабка”, “Дощик”, “Дві хмароньки”, “Хвалилася дівчина”, “У нашого хлоп’ятонька”, “Рідна мова”, “Давно вже літечко пройшло...”, “Метелики”, “Веснянка”, “Гусятник”. *Легенда* “Початки Києва” (уривки).

Степан Васильченко (1879 – 1932). *Оповідання:* “Неслухняний глечик”, “Мандрівка з чумаками”.

Новітня українська література для дітей дошкільного віку та на сучасному етапі розвитку

Павло Тичина (1891 – 1967). *Вірші:* “Добридень тобі, Україно моя!”, “Підем, станем під тополі”, “Йде весна”, “А я у гай ходила”, “Ми кажемо”, “Листя падає”, “Осінь така мила”, “Вечір”, “Стану я, гляну я”, “Хор лісових дзвіночків”, “Гаї шумлять”.

Максим Рильський (1895 – 1964). *Вірші:* “На воротах сірий кіт”, “Білі мухи”, “Пісня про ялинку”, “Пісня про Київ”, “Новорічна ялинка”, “Розмова з другом”.

Марійка Підгірянка (Марія Омелянівна Ленерт-Домбровська) (1881 – 1963). *Вірші:* “Їде віз з гори в долину”, “Мій дідусь старенький”, “Моя мама” (уривок), “Де нам наймиліше”.

Іванна Блажкевич (1886 – 1977). *Вірші:* “Колискова”, “А ти не такий?”, “Новий рік”, “У дитячому садку”, “Прилетів лелека”, “Сіренький горобець”, “Ластівочка”, “Котик-муркотик”.

Юрій Шкрумеляк (1895 – 1965). *Вірші:* “Галя-праля”, “Я дитина українська”, “Мала українка”, “Кошовий Дмитро Байда-Вишневецький”, “Пісня про книжку”, “Сім коржів”.

Володимир Сосюра (1898 – 1965). *Вірші:* “Місяченько”, “Орися котика взяла”, “Любіть Україну”, “Рідна мова”, “Білі коні зими”.

Олена Журлива (Олена Костівна Котова) (1898 – 1971). Вірші: “Красоля і горох”, “Наш Воркотик”, “Голуби”, “Галинка-праля”, “Два ведмедики”, “Хто чим любить ласувати”, “Узяла лисичка скрипку”, “Ластівки”, “Бджоли і трутень”, “На зеленому городі”.

Катерина Перелісна (Катерина Федорівна Глянько-Попова) (1902 – 1995). Вірші: “Тупу, тупу, тупенята”, “Дибубу-дибубу-дибки”, “Курка і курчатка”, “Дощик”, “Для потішечки”, “До річки”, “Черевички”, “Галюся”, “У маленької онучки”, “Маленька”, “Проворні”, “До садочка”, “Сестрички”, “Швачка”, “Поспішайте, любі діти”, “Для вас”, “Моя сопілка”, “Ковзани”, “Теплий дощик”, “Ой ти сонечко”, “Вітер”, “Зимонька”, “Сніжок”, “Польова мишка”, “Переляк”, “Равлик”, “Ящірка”, “Бджілка”, “Метелик”, “Сорока”, “Чапля”, “Яблучка”, “Грушка”, “Пролісок”, “Шипшина”, “Горішки”, “Бузок”, “Кульбаби”, “Мак”, “Червоний мак”, “Чебрець”, “Не забудь!”, “Дзвіночки”, “Сунічки”, “Хто я?”, “Золота осінь”, “Осінні танці”, “Писанка”. Оповідання “Довгоніс”.

Роман Завадович (1903 – 1985). Вірші: “Вмиєм, діти, личка!”, “Лялечка”, “Песик і киця”, “Листопад”, “Великодні гості”, “Українська мова”, “Радість України”, “Наша коломийка”, “Я Шевченка поважаю”, “Українські діти”, “Бабусина квітка”, “Ярослав Мудрий”, “Наша книжка”, “Мій тато”, “Малі моряки”, “День подарунків”, “Колядники”, “Про весну-господиню” (пісенька). Казка “Як кущик і павучок віддячилися мишці”. Оповідання “Ната”.

Оксана Іваненко (1905 – 1997). Казки: “Кульбабка”, “Бурулька”, “На добраніч”. Оповідання: “Що Ромко їв?”, “Няв-няв”, “Галочка”.

Микола Трублаїні (Микола Петрович Трублаєвський) (1907 – 1941). Казка “Про дівчинку Наталочку та сріблясту рибку”. Оповідання “Пустуни на пароплаві” (уривки).

Інна Кульська (1909 – 1993). Вірші: “Мамине свято”, “Про брата”, “Здоров’ятко”.

Андрій Малишко (1912 – 1970). Вірші: “Спи, засни, моя дитино”, “Кіт-воркіт”. “Кізка”. “Блискавка”.

Михайло Стельмах (1912 – 1983). Вірші: “Ми любимо весну”, “Весняний дощик”, “Сонце стукає в віконце”, “У нас гуси не сердиті”, “Гусак”, “Дятел”, “Бобер”, “Кіт”, “Квочка”, “Капуста”, “Гарбуз”, “Трактори”, “Грядочка сестрички”, “Скоро я піду до школи”, “Цього року довге літо...”, “Борсук”, “Чому в зайця не болять зуби”, “Заєць та рак”.

Валентин Бичко (1912 – 1994). Вірші: “Онуки”, “Я хоч невеличка”, “Журавлі”, “Бджілка”, “Півники”, “Подарунок мамі”.

Платон Воронько (1913 – 1988). Вірші: “Ходить сон”, “Доня хоче спати”, “Кіт не знав”, “Кіт у чоботях”, “Друзяки”, “Чому чапля стоїть на одній нозі”, “Хвіст”, “Дід Мороз несе мішок”, “Муха-звір”, “В лісі є зелена хата”, “Зайчика злякались”, “Їжачок-хітрячок”, “Є у мене киця Мурка”, “Ніколи не хвались”, “Кожушок”, “Липка”, “Казка про рукавичку”, “Чобітки”, “Оленка маленька”, “Каша, аби не наша”, “Наша мама”, “Облітав журавель”, “Гра у сніжки”.

“Гість”, “Дід Мороз і Весна”, “Найкращі вісті”, “Як багато знаю я”, “Всім по сім”, “Кошеня”, “Помагай”.

Наталя Забіла (1903 – 1985). *Вірші:* “Ладки, ладоньки, ладусі”, “Ой чук, чуки”, “Курочка”, “Кульбаба”, “Пісенька”, “Метелик”, “Ми із братиком”, “Про дівчинку, яка нічого не їла”, “Про дівчинку Маринку та руду кішку”, “Марина Дмитрівна”, “Сорока-білобока”, “Равлик”, “На зеленому моріжку”, “Два”, “Жовтень”, “Зима”, “Наша ялинка”, “Скільки нас?”, “Мамине свято”, “У космосі”, “Барвінок”, “Гусінь”. *Казки:* “Про півника і курочку”, “Бджолина перемога”. *Оповідання:* “І в Ясочки є грядка”, “Ластівки”, “Олівець-малювець”, “Ясоччин садок”, “Ведмедикова хата”, “Древній Київ”.

Лариса Письменна (1914 – 1992). *Казки:* “Чарівна книжка”, “Як у Чубасика сміх украли”, “Голубий Олень”, “Як Вовк був Невовком”, “Чап-Чалап” та ін.

Іван Нехода (1910 – 1963). *Вірші:* “Півник”, “Сонечко-жучок”, “Ялинонька”.

Лідія Компанієць (1914 – 2004). *Вірші:* “Напечу оладки”, “Є сестричка в мене”, “Працьовита в нас сім’я”, “Татова порада”.

Марія Познанська (1917 – 1995). *Вірші:* “Ой котику-коточку”, “Коза”, “Корівка”, “Моя ляля”, “Здрастуй, сонечко!”, “Сніг іде”, “Новачок Тарас”, “Коли киця любить, коли сердиться”, “Півень”, “Зайчики”, “Здрастуй, хлопчику маленький!”, “Правда ж, мамо, я великий?”, “Вітер”, “Горобина”, “Лютий”, “Конвалія”, “Моїй мамі”, “Журавлі летять”, “Ромашка”, “Про золоті руки”.

Василь Сухомлинський (1918 – 1970). *Казки:* “Для чого півневі гребінець”, “Їжачок і світлячок”, “Два метелики”, “Найгарніша мама”, “Велике і мале”, “Жаба, що співала по-журавлиному”, “Як починається осінь”, “Як зайчик грівся взимку проти місяця”, “Зайчик і горобина”, “Шпак прилетів”, “Сьома дочка”, “Фіалка і бджілка”, “Зайчик і місяць”, “Пелюстка і квітка”. *Оповідання:* “Ледача подушка”, “Петрик, собака і кошеня”, “Конвалія в саду”, “Хто свічки засвітив?”, “Я вирощу внучку, дідусю”, “А хто ж вам казку розповідає, бабусю?”, “Втрачений день”, “Кмітливий скляр”, “Хлопчик і сніжинка”, “Щоб метелик не поколовся”, “Через потік”, “Лялька під дощем”, “Як котові стало соромно”, “Як синичка будить мене”, “Дуб під вікном”, “Камінь”, “Як Сергійко навчився жаліти”, “Сиві волосинки”, “Як Микола став хоробрим”.

Микола Стеценко (1918 – 1999). *Оповідання* “Апельсинка”.

Леонід Полтава (Леонід Едвардович Єнсен-Пархомович) (1921 – 1990). *Вірші:* “З лісу зайчики ішли”, “Гномики-музики”, “Самі складімо пісеньку”, “Біля портрета”, “Паротяг”, “Наш песик”, “Зайчик у зимі”, “Ящірка”, “Щиглик”, “Хто як говорить”, “Чи не треба їй до школи?”, “Малий інженер”, “Великодні писанки”, “Лісова книга”, “Риби”, “Диво-апарат”. *Оповідання* “Де живуть наші птахи?”.

Галина Демченко (1922 – 1986). *Вірші:* “Білочка”, “Водичка”, “Калач”, “Таня”, “Моя матуся”, “По сніжку”, “Синичка”.

Дмитро Куровський (1922 – 1988). *Вірші:* “Зозуленька”, “Спіла груша”, “Трім”, “Хмаронька”, “Сонечко”, “Перед тим як спать лягаю”, “Ранок”.

Павло Глазовий (1922 – 2004). *Вірші:* “Хліб”, “Солодка хата”, “Як цей майстер зветься?”, “Хто в літак бажає сісти, нехай сам навчиться їсти”.

Олег Буцень (1923 – 1966). *Оповідання:* “Маленькі помічниці”, “На вулиці”, “Новий м’яч”.

Грицько Бойко (1923 – 1978). *Вірші:* “Хлюп, хлюп, водиченько”, “Маля-немовля”, “Бублики”, “Морозець, морозець...”, “Дощик, дощик”, “Ясне сонечко не гріє”, “Перші крапельки весни”, “Сонечко”, “Ти не бійся, Милочко”, “Перу, перу платтячко”, “Люда милитись не хоче”, “Я вже велика дівчинка”, “Майбутній адмірал”, “Вишенька”, “Сіяв півничок горох”, “Качечка”, “Ведмедики”, “Зайчик”, “Кізоньки-брикалочки”, “Білочка”, “Козуля”, “Гуси-гусенята”, “Побігайчик”, “У слона болить нога”, “Коник”, “А ми шпаківні будували”, “Дятел”, “Соловейко”, “Посадила я берізку”, “На санчатах”, “Зимова пісенька”, “Для мами”, “Де п’ятий”, “Здоровим будь!”, “Де носовичок?”, “Розкажи про себе”, “Кажани”, “Шуліка”, “Коло моря”, “День такий знаменний”, “Зелена аптека”, “Отакий у мене ніс”, “Вереда”.

Володимир Косовський (1923 – 2000). *Вірші:* “Співай, співай, півнику”, “Лікарі – дитячі друзі”, “Дідова сопілка”, “Лелеки”, “Будьте знайомі”, “Цього не можна не знати”, “Природа й людина – поняття єдине”.

Володимир Ладижець (1924 – 1991). *Вірші:* “Вчора ще дзвеніли коси”, “Місяць в хмарах заблуdivся”, “Швець”, “Був би хлопчик я хороший”, “Ой росту я”, “Спи, сестричко”, “Хитрий зуб”.

Андрій М’ястківський (1924 – 2003). *Вірші:* “Полягали ладки”, “Киця прокидається”, “Котики-воркотики”, “Зайчик місяця надгриз”, “Мама моя мила”, “Із ляльками”, “Пише татко доні”. *Казка* “Казочка про яблуню”. *Оповідання:* “Кому світить сонечко”, “Наш рід”, “Метелик та пушинка”, “Мудра голка”.

Григорій Храпач (1924 – 2013). *Збірки оповідань* “Ластів’ята”, “Так пахне хліб”. *Збірки загадок* “Сто загадок”, “Хто відгадає?”, “Загадую загадки дітям”. “Абетка”.

Ліна Біленька (Студецька Енгеліна Тимофіївна) (нар. 1925). *Вірші:* “Слива”, “Мандарин”, “Бережімо Україну!”, “Український прапор”.

Марія Хоросницька (Марія Василівна Сваричевська) (нар. 1925). *Вірші:* “Дві матусі”, “Матусин заповіт”, “Щедрий вечір”, “Кутя”, “Великодня гра”, “Осінь”, “Рушник”. *Збірка* “Матусина радість”.

Віра Вовк (Селянська) (нар. 1926). *Оповідання:* “Лінива Оленка”, “Червоний кавун”.

Володимир Чубенко (1927 – 2006). *Вірші:* “Веселий змії”, “Як ми розмовляли з луною”, “Ваник-міняйлик”, “Космічний огірок”, “Хоробрий Тиміш”, “Моторний коник”, “Перший сніг” (збірка “Моторний коник”).

Дмитро Павличко (нар. 1929). *Вірші:* “Калачі”, “Осінь”, “Смерічка”, “Нічний гість”, “Звернення”, “Мрія”.

Ліна Костенко (нар. 1930). *Вірші:* “Перший пароплав”, “Бабуся-ягуся”, “Місяць у човні”, “Чародійне слово”, “Соловейко застудився”, “Сунічки”, “Здивовані квіти”, “Ліс на світанку”, “Осінні хмари сірі, як слони”, “Мурашки думають про зиму”, “Баба Віхола”, “Праля”, “Синічки на снігу”, “Вербові сережки”, “Сонце сипле квітки”, “Березовий листочок”, “Вже брами літа замикає осінь”, “Усе моє, що зветься Україна”, “Білочка восени”.

Всеволод Нестайко (1930 – 2014). *Повість-казка* “Пригоди журавлика”.

Іван Шпиталь (нар. 1931). *Казки:* “Маленька господарка лісу”, “Рік Бобра”, “Зустрінемося на Білому Озері”, “Мудрий заєць”, “Тася та селезень”.

Петро Ребро (нар. 1932). *Вірші:* “Соняхи”, “Журився їжачок”, “Важке слово”, “Юля і зозуля”, “Суперечки”, “Оксанчин дитсадок”, “Я малюю зайчика”, “Чому заєць косоокий?”, “Я не поросятко”, “Андрійків рак”, “Рости, моркво!”, “Як перчина Сашка провчила”.

Володимир Лучук (1934 – 1992). *Вірші:* “Чорний жук”, “Принесемо криницю”, “У квітник побіля хати”, “Цвіркунець”, “Гарбуз”, “Мокру моркву заєць ніс”, “Бочка меду”, “Жмурки”, “Сіла хмара на коня”, “Тільки мама”, “Посаджу я квіти”, “Як горобчик у вирій літав”.

Василь Симоненко (1935 – 1963). *Вірші:* “Грудочка землі”, “Снігу, снігу сиплеться довкола”, “Засівна”.

Тамара Коломієць (нар. 1935). *Вірші:* “Спіть до ранку”, “Дятел”, “Йоржик”, “Котику-воркотику”, “Праля”, “Їжаки”, “Хиталочка-гойдалочка”, “Спілий перець”, “Їжаки”, “Веснянка”, “Квітень”, “Червень”, “Жовтень”, “Кликали дощик”, “Чобітки”, “З Новим роком!”, “Найкращий дарунок”, “Снігова казка”, “Дні тижня”, “Гончарний круг”, “Клей”, “Цифрова родина” (казкова лічилка). *Оповідання* “Хліб”.

Вадим Крищенко (нар. 1935). *Вірші:* “Зайченятко”, “Ясен”, “Вишиванка”.

Дмитро Чередниченко (нар. 1935). *Вірші:* “Хитрий Няв”, “Білі лисиці”, “Гусячі лапки”, “Ягоди на снігу”, “Зайчик-стрибайчик”, “Корабель”, “Зіпсований телефон”, “Зимовий урок”, “Новий рік”, “Писанка”. *Оповідання* “І сонечко, і дощик”.

Степан Жупанин (1936 – 2005). *Вірші:* “Помідорчик”, “Колосочки”, “Сонячні зайчики”, “Журавлик”, “Перукар”, “Мамині руки”, “Оленчина вишивка”, “Будівельники”, “Чабанець”, “Край стежини у полі”, “Щедрівочка”.

Микола Вінграновський (1936 – 2004). *Вірші:* “Прилетіли гуси...”, “Теплий дощик-срібнопад”, “Ластівко біля вікна...”, “Іде кіт через лід”, “Сама собою річка ця тече”, “Трім”. *Казка* “Гусенятко”. *Оповідання* “Волохань”.

Микола Сингаївський (1936 – 2013). *Вірші:* “Як ходила гуска жати”, “Ведмідь малює”, “Сливка”, “Вересень”, “Гречана каша”, “Садівник”, “Мати-Україна”, “Спитала птаха в сонця...”, “Квіти пам’яті”, “Марічка і звичка”, “Не хочу”, “Садівник”, “Вся моя родина”, “Малюнки весни”.

Євген Гуцало (1937 – 1995). *Вірші:* “Сорока-ворона”, “Засміявся наш собака”, “По дорозі лізе рак”, “Миша”, “Горщик”, “Перепелиця”, “Зозуля”, “Ранок”, “Новорічний подарунок”. *Оповідання:* “Якого кольору слова”, “Одуд”, “Зайці”.

Варвара Гринько (нар. 1937). *Вірші:* “Рідне слово”, “До свята”, “Хліб”, “Вовк”, “Жаба”, “Агрус”, “Дорога”, “Каток”, “Вишиваю вишиваночку”, “Прощання з лялькою”, “Буква “Р””.

Олесь Лупій (нар. 1938). *Вірші:* “Зайчикова грядка”, “Абетка історична”, “Під рідним прапором”, “Конституція України”, “Рідна мова”, “Своє любіть”.

Анатолій Камінчук (нар. 1939). *Вірші:* “Світлячок”, “Котики”, “Котики вербові”, “В гостях у білочки”, “Останній листочок”, “Ведмежі сни”, “Кіт Василь”, “Коник гривною трясє”, “Гойдашечки”, “Півникове горе”, “Вишенька”, “Жолудець”, “Дружна сімейка”, “Малюнок”, “Трамвайчик”, “Метро”, “Автомобілі”, “Сміхота”, “Береза розвивається”, “Вусанчик-колосок”, “Криниця”, “Ніч”, “Русак і біляк”, “Білий слон”, “Іній”, “Дід-лісник”, “Годівнички”, “Новорічне свято”, “Рідне”, “Наша столиця”, “Батьківщина”, “Рідне слово”, “Весела задачка”.

Олег Орач (Олег Юхимович Комар) (нар. 1940). *Вірші:* “Будьмо друзі”, “Гусак”, “Соняшник”, “Курка знайшла ягідку”, “Кіт і кріт”, “Кіт і вершки”, “Горобці”, “Пташко-літашко, куди ти летиш?”, “Пиріг”, “Бабуся нездужає”.

Василь Чухліб (нар. 1941). *Оповідання:* “Як сонце сходить”, “Брилик”, “Голубий дощик”, “Чи далеко до осені”, “Велика сила”, “Обруч”.

Ганна Чубач (нар. 1941). *Вірші:* “Два метелики летіли”, “У лісочку на пеньочку”, “Зайчик”, “Каченята”, “Чап, чап, чапу-дрила...”, “Слимачок”, “Сонях”, “Сіло сонце за сосну”, “Жива абетка”.

Оксана Сенатович (1941 – 1997). *Вірші:* “Чапля і крапля”, “Сніговик-питайлик”, “Що буде?”, “Дорога”, “Рахунки”, “Вчиться вересень читати”, “А щоб знав ти”, “Козак Максимко”.

Ігор Січовик (нар. 1945). *Вірші:* “Виховані діти”, “Хвалько”, “Є у мене вірний друг”, “Іграшки”, “Страшний вовк”, “Півникова пригода”, “Черепаха”, “Вуж”, “Огірок”, “Цибуля”, “Реп’яшок”, “Листопад”, “Загадкова підкова”, “Земля”, “Дніпро”, “Дні тижня” (загадки), “Колискова від журавлика”, “Приблуда”, “Павук”, “Грамотій”, “Редиска”, “Незвичайна машина”, “Новорічне привітання”. *Оповідання* “Хліб чи халва?”.

Сергій Цушко (нар. 1945). *Вірші:* “Комп’ютеринята”, “Відшукай слова”, “Малював би цілі дні”.

Анатолій Костецький (1948 – 2005). *Вірші:* “Мишеня лягає спати”, “Сонечкова мама”, “По гриби”, “Пісочниця”, “Вершник”, “Весна”, “Лілія”, “Моє бажання”, “Наша пісня”, “Найкраща іграшка”, “Утрюх”, “Секрет”, “Трудень”, “Добрий сніговик”, “Головна професія”.

Віра Паронова (нар. 1948). *Вірші:* “Очі”, “Ніс”, “Вуха”, “Ноги”, “Щоки”, “Домашній одяг”, “Усе для вмивання”, “Ранкова зарядка”, “Голова”, “Губи”, “Зуби”, “Шия”, “Тулуб”, “Лікоть”, “Чоло”, “Рот”, “Язик”, “Плечі”, “Рука”, “Поведінка у тролейбусі”, “Небезпечна гра”, “Я зачісуюсь сама”, “Душ чи дощ?”, “Я смілива”, “Як я вмиваюсь”.

Богдан Чепурко (нар. 1949). *Вірші:* “Ковалі”, “Зайчики-півпальчики”, “Пес Савка”, “Дощик”, “Барвінок”.

Грицько Чубай (1949 – 1982). *Вірші:* “Равлик-павлик”, “Чому прилітав горобчик”, “Йшла синичка до кринички”, “Перший сніг”, “Вечір-вечорок”.

Петро Король (1950 – 1994). *Вірші:* “Півник-дудар”, “Котик умивається”, “Лісові дзвіночки”, “Козлик”, “Заячі рукавиці”, “Жабка”, “Чому літо бабине?”, “Павутинки”, “Сніжинки”, “Навесні”, “Небо й нічка”.

Ольга Тимофєєва (нар. 1953). *Вірші:* “Хто це?”, “Де зимує жабка?”, “Вранішня заспівка”, “Сніговичок”, “Дощ і дощенята”, “Вербові котики”, “Чому?”, “У Карпати”, “Чим пахне літо?”, “Де ночує сонечко?”.

Валентина Каменчук (нар. 1956). *Вірші:* “Капці”, “Вишиванка”, “Хліб од зайчика”, “Хочу підрости”.

Лідія Повх (нар. 1961). *Вірші:* “Ой, не жарти...”, “На ставку”, “Жук”, “Яблунька”, “Жабка”, “Колядники”. Збірка “Біла хата на горбку”.

Іван Чернецький (нар. 1935). *Вірші:* “Гарбузеня”, “Теплий сніг”, “Дощик”.

Надія Гуменюк (нар. 1950). *Книги:* “Чапики-Чалапики”, “Веселка для Веселика”, “Буслик хоче до Світязя”, “Шуршик В. та інші: Казки з Яринчиного саду”.

Йосип Струцюк (нар. 1944). *Збірки:* “Бузьків вогонь”, “Гостинець од зайця”, “Їхав заєць до сови на велосипеді”, “Йде у гості Микколай”, “Лісова лічилка”, “Крилата квітка” (казки); “Воронько” (повісті, оповідання, новели та казки для дітей).

Олександр Богачук (1933 – 1994). “Дідусева казка”.

Ніна Горик (нар.1957). *Збірки:* “Господарочка”, “На ниточці родоводу”.

Петро Мах (нар. 1934). *Збілочка* “Ластів’ятко”.

Василь Гей (нар. 1942) *Оповідання:* “Нічна дорога на ярмарок”, “Чорний знак на сосновій корі”, “Ялиновий літоросток”.

Іван Андрусяк (нар. 1968). *Вірші:* “Перші кроки”, “Хвостики”, “На зуб”, “Щокасте дитинча”, “Уроки мови”, “Про користь читання”, “Несправжнє село”, “Не кусається”, “Собаче листування”, “У лузі”, “Чакалка”, “Хто хороший”.

Зірка Мензатюк (нар. 1954). *Казка* “Молоданчик”.

Марина Павленко (нар. 1973). “Лілея” (Забудькувата казка), “Домовичок з палітрою”.

Василь Слапчук (нар. 1961). *Книги поезії та прози для дітей:* “Гарний настрій”, “Йшов їжак бережком”, “Зелений ведмедик”, “Миколаєва ніч”, “Окраєць хліба”, “Риба під парасолем”, “Бджолиний Бог і бджоленятко”.

Наталія Гуркіна (нар. 1977). “Катруся і гном”, “Найзаповітніше бажання”, “Святкові пригоди Катрусі і гнома”. Абетки: “Смачні букви”, “Цікавий світ”, “Лісова прогулянка”. Збірка загадок “Нумо, відгадай!”. Вірші: “Трибочок”, “Осінь-господиня”, “Пролісок”, “Колискова для Маші”, “Намалюю фарбами життя”, “Білочка”, “Баба-кульбаба”, “Весняна мелодія”.

Олена Пашук (нар. 1982). *Книжка віршів для дітей* “Нічка йде до мишки в гості”.

15. ТВОРИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ НАПАМ'ЯТЬ

У кожного, з наведених нижче авторів, виберіть одну-дві поезії та вивчіть напам'ять.

Тарас Шевченко. “Встала весна”, “Зацвіла в долині...”, “Реве та стогне Дніпр широкий...”, “Дивлюся, аж світає...”, “Вечір”, “Село!”, “І серце одпочине...”, “Тече вода з-під явора”, “Садок вишневий коло хати”, “І досі сниться”, “Ой діброво, темний гаю”.

Олена Пчілка. “Дитяча пісенька”, “Снігова баба”, “До діточок”, “Котик-мурчик”, “Маленька українка”, “Тямущий котик”, “Весна-красна”, “Сестричка й братик”.

Іван Франко. “Киця”, “Коваль”, “Надійшла весна”, “Гримить”, “Полудень”.

Леся Українка. “На зеленому горбочку”, “Як дитиною, бувало...”, “Мамо, іде вже зима”, “Вишеньки”, “Літо краснеє минуло”, “Тиша морська”.

Олександр Олесь. “Каченята”, “Зима”, “Ялинка”, “Все навколо зеленіє”, “Зайчик і жабка”, “Дощик”, “Дві хмароньки”, “Хвалилася дівчина”, “У нашого хлоп'ятонька”, “Рідна мова”, “Метелики”, “Веснянка”, “Гусятник”.

Павло Тичина. “Добридень тобі, Україно моя!”, “Підем, станем під тополі”, “Йде весна”, “А я у гай ходила”, “Осінь така мила”, “Хор лісових дзвіночків”, “Гаї шумлять”.

Максим Рильський. “На воротях сірий кіт”, “Білі мухи”, “Пісня про Київ”, “Новорічна ялинка”, “Розмова з другом”.

Володимир Сосюра. “Місяченько”, “Орися котика взяла”, “Любіть Україну”, “Рідна мова”, “Білі коні зими”.

Катерина Перелісна. “По сунічки”, “Зимонька”, “Не забудь!”, “Чапля”, “Яблучка”, “Сестрички”, “Грушка”, “Швачка”, “Шипшина”, “Ой ти сонечко”, “Ящірка”, “Сорока”, “Хто я?”, “Золота осінь”, “Останні танці”, “Писанка”.

Андрій Малишко. “Спи, засни, моя дитино”, “Кіт-воркіт”, “Кізка”, “Блискавка”.

Валентин Бичко. “Онуки”, “Я хоч невеличка”, “Бджілка”, “Півники”, “Подарунок мамі”.

Платон Воронько. “Кошеня”, “Помагай”, “Гість”, “Дід Мороз і Весна”, “Гра у сніжки”, “Чому чапля стоїть на одній нозі”, “Кіт у чоботях”, “Друзяки”, “Хвіст”, “Є у мене киця Мурка”, “Облітав журавель”, “Оленка маленька”, “В лісі є зелена хата”.

Наталя Забіла. “Ладки, ладоньки, ладусі”, “Ой чук-чуки”, “Курочки”, “Пісенька”, “Метелик”, “Про дівчинку, яка нічого не їла”, “Про дівчинку Маринку та руду кішку”, “Марина Дмитрівна”, “Сорока-білобока”, “Равлик”, “На зеленому моріжку”, “Два”, “Жовтень”, “Зима”, “Наша ялинка”, “Мамине свято”, “Барвінок”, “Гусінь”.

Марія Познанська. “Коза”, “Корівка”, “Моя ляля”, “Здрастуй, сонечко!”, “Сніг іде”, “Новачок Тарас”, “Коли киця любить, коли сердиться”, “Півень”.

“Зайчики”, “Здрастуй, хлопчику маленький!”, “Правда ж, мамо, я великий?”, “Вітер”, “Горобина”, “Лютий”, “Конвалія”, “Моїй мамі”, “Журавлі летять”, “Ромашка”, “Про золоті руки”.

Леонід Полтава. “З лісу зайчики ішли”, “Гномики-музики”, “Самі складімо пісеньку”, “Біля портрета”, “Паротяг”, “Наш песик”, “Зайчик у зимі”, “Ящірка”, “Щиглик”, “Хто як говорить”, “Чи не треба їй до школи?”, “Малий інженер”, “Великодні писанки”, “Лісова книга”, “Риби”, “Диво-апарат”.

Грицько Бойко. “Ясне сонечко не гріє”, “Перші крапельки весни”, “Ти не бійся, Милочко”, “Люда милитись не хоче”, “Я вже велика дівчинка”, “Майбутній адмірал”, “Качечка”, “Ведмедики”, “Зайчик”, “Білочка”, “Побігайчик”, “Коник”, “А ми шпаківні будували”, “Дятел”, “Соловейко”, “Посадила я берізку”, “Для мами”, “Де п’ятий”, “Здоровим будь!”, “Де носовичок?”, “Розкажи про себе”, “Кажани”, “Шуліка”, “Коло моря”, “День такий знаменний”, “Зелена аптека”, “Отакий у мене ніс”, “Вереда”.

Дмитро Павличко. “Калачі”, “Осінь”, “Смерічка”, “Нічний гість”, “Звернення”, “Мрія”.

Ліна Костенко. “Перший пароплав”, “Бабуся-ягуся”, “Місяць у човні”, “Чародійне слово”, “Соловейко застудився”, “Сунички”, “Здивовані квіти”, “Ліс на світанку”, “Осінні хмари сірі, як слони”, “Мурашки думають про зиму”, “Баба Віхола”, “Праля”, “Синички на снігу”, “Вербові сережки”, “Сонце сипле квітки”, “Березовий листочок”, “Вже брами літа замикає осінь”, “Усе моє, що зветься Україна”, “Білочка восени”.

Микола Сингаївський. “Як ходила гуска жати”, “Ведмідь малює”, “Сливка”, “Вересень”, “Гречана каша”, “Садівник”, “Мати-Україна”, “Спитала птаха в сонця...”, “Квіти пам’яті”, “Марічка і звичка”, “Не хочу”, “Садівник”.

Ганна Чубач. “Два метелики летіли”, “У лісочку на пеньочку”, “Каченята”, “Чап, чап, чапу-дрила...”, “Слимачок”, “Сонях”, “Сіло сонце за сосну”, “Жива абетка”.

Для нотаток

